СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 143. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 24-го червня 1941. No. 143. Jersey City, N. J., Tuesday, June 24, 1941 VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗМІНА КОМУНІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК. — Комуністична партія Америки видала маніфест у звязку з німецько-советською війною. В тім маніфесті гострими словами таврує Гітлера за те, що той поповнив „неспровокований кримінальний напад на найбільшого чемпіона миру, свободи і національної незалежности", себто на Совєти. Бо Совєти, за словами цього маніфесту, „визволили народи Західньої України, Білорусі, Басарабії і балтійських держав". Вслід за тим комуністи Америки відтепер будуть всіма силами боротись проти фашистівської Німеччини, для добра Совєтів. Всетаки американські комуністи далі осуджують „імперіялістичну" політику Рузвелта і Великої Британії, але будуть з нею співпрацювати тому, бо вона є добра для Совєтів. В комуністичних колах розпочався рух, щоб американські власти випустили з тюрми секретаря американської комуністичної партії, Бравдера, якого засуджено на два роки до тюрми за пофальшування пашпорту.

КАНАДІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЗМІНЮЄ ПОГЛЯД ПРО КОМУНІЗМ.

ОТАВА. — Канадійський премієр МекКензі Кінг висказав свої симпатії на адресу Совєтів, які стали предметом гітлерівського нападу. При тій нагоді МекКензі Кінг заявив, що в Канаді про комуністів донедавна була гостра боротьба, бо уважано комунізм за ворожу для Канади струю. Треба забути про ці ріжниці, казав він. Совєти вже не є загрозою для миру і свободи, як загально донедавна тут думали. Навпаки, всякий опір Совєтів проти Німеччини скріплює ті сили, що стоять за мир і свободу.

ТАКТИКА ГІТЛЄРА СУПРОТИ СОВЄТІВ.

ВАШИНГТОН. — В мілітарних колах є [illegible] переконання, що Гітлер цей раз буде уникати тої помилки, яку поповнив Наполеон. Він не буде загарятись аж під Москву, а буде наперед окупувати подальші краї, такі, як — прибалтійські, Україну, Кавказ. В той спосіб він позбавить Совєтів їх найважніших, під оглядом економічним і стратегічним, територій, та буде старатись привести їх до капітуляції. Бо Україна, кажуть ті мілітарні кола, доставляє решті Совєтів майже всю потрібну пшеницю, а також більшу половину вугля і залізної руди, та велику скількість мінералів. Гітлер мусить поспішати, щоб ту пшеницю захопити ще на полю. Бо на Україні вже почались жнива і збіжжя люди складають в копи. Колиб те збіжжя було звезене в стирти, їх легко можна булоб знищити.

СУБМАРИНУ І МОРЯКІВ ПРИЗНАЛИ ПРОПАВШИМИ.

ПОРТСМУТ (Ню Гемпшир). — Морські власти, оглянувши якслід при помочи нурків положення субмарини О-9, що трісла під водою, признали її не до урятування; а також ствердили, що всі моряки, в числі 33, на ній загинули. Внаслідок того справлено над затопленою субмариною військовий похорон для погиблих.

ПОМЕР СЕНАТОР ПЕТ ГЕРІСОН.

ВАШИНГТОН. — Минулої неділі вранці помер сенатор Пет Гарисон зо стейту Місісіпі. Він мав 59 літ. Смерть наступила після операції, яку переведено на сенаторі у звязку з недугою кишок.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ В НЮ ДЖЕРЗІ.

БАВНБРУК (Ню Джерзі). — Минулої неділі заходами Українсько-американської громадянської ліґи зо стейту Ню Джерзі, тут відбувся „український день", на якім, крім інших бесідників, промовляв також сенатор Барбур. Він вручив від себе Лідзі американський прапор і з тої нагоди виголосив промову. В промові сенатор Барбур підкресляв льояльність американських українців супроти Америки. Крім сенатора говорили: о. д-р В. Клодницький, о. В. Буката, Микола Крайц і інші. Людей було коло три тисячі. Сенатор вручив прапор на руки о. Клодницького, після чого той прапор посвячено. З боку Ліґи вручено сенаторови Барбурови гарний дарунок з українських національних виробів.

НЕЩАСНА СМЕРТЬ ХЛОПЦЯ.

ЕНКРАМ (Ню Йорк). — В суботу, 21. червня 1941. р. помер нещасною смертю 13-літній Евген Поливчак, син Андрія і Марії Поливчаків, з Елизабет, Н. Дж. Покійний пішов купатися до потока на фармі в Енкрам, Н. Й., ударив головою до скали і вбився, а тіло усунулося до глибокої, 14 футової ями, наповненої водою, яку то яму вибив водопад в цьому місці. Покійний був членом молодечого департаменту У. Н. Союзу, відділу 142. в Елизабет, Н. Дж.

ВІДГОМІН НІМЕЦЬКО-СОВЄТСЬКОЇ ВІЙНИ В ВАШИНҐТОНІ

В офіційних вашинґтонських колах покищо мовчать про те, який безпосередній вплив матиме німецько-советська війна на політику Америки, зокрема на відношення Америки до Совєтів. Покищо офіційні кола ствердили, що напад на Совєти з боку Гітлера є наявним доказом, що німці стремлять до домінації над світом і не погодяться на малі уступки в їх бік. Бо фактом є, що Совєти бажали співпраці з Гітлером, а навіть були готові поробити чимало уступок.

Всі застановляються над тим, чи ухвалений закон „лїз-ленд" на основі якого президент може витратити сім біліонів долярів на піддержку демократій в їх війні з тоталітарними диктатурами, буде відноситись також до Совєтів. Себто — чи на основі цього закону також Совєти дістануть потрібну військову поміч? Назагал є таке переконання, що Совєти ту поміч дістануть, зокрема толі, колиб про це просила Англія. Та інші є такої думки, що Америка, навіть колиб хотіла дати Совєтам поміч, то не матиме як, бо нема належних кораблів і шляхів довозу. Ходять чутки, що вже в найблищчих днях Америка звільнить цілковито супроти Совєтів свої попередні торговельні обмеження.

КЕРЕНСЬКИЙ НАКЛИКУЄ ДО ПОМОЧИ РОСІЇ

Александер Керенський, який за границею завзято поборював сталінський режім, тепер заявив, що демократії мусять помогти Совєтам в їх боротьбі з німцями. Але водночас він заповів, що сталінський режім таки заломиться, так само, як в минулій війні заломився царський режім. Він закликав світові демократії, щоб вони „російському народови" дали надію, що по закінченні війни він буде увільнений від большевицького ярма. Та ні словечком не згадав А. Керенський про інших народів, уяремлених в сталінськім режімі. Всіх їх він зачислив до „російського народу".

АМЕРИКА ОЧІКУЄ ЧЕРГОВОГО РУХУ З БОКУ ЯПОНІЇ

Американський уряд пильно слідкує за тим, що буде робити Японія. Назагал таке переконання, що Японія незадоволена з німецько-советської війни і вона готова тепер відтягнутись від держав „осі", та зачати свою власну независиму від нікого політику. Та не виключене — в тих повних несподіванок часах — що, й Японія піде до війни проти Совєтів. Тоді готова зачати енерґічну політику й Америка.

НІМЕЧЧИНА НЕ МАЄ НІЯКИХ ВИГЛЯДІВ НА ПЕРЕМОГУ, КАЖЕ БЕРНАРД ШО

Великий британський письменник, Бернард Шо, каже, що Британія і Америка можуть тепер сидіти і сміятись, як Сталін гарататиме Гітлера. Побачите, що станеться, каже Шо. Він ніяк не може зрозуміти, як можуть бути такі люде, що припускають, що Гітлер може перемогти Росію.

РОСІЯ МОЖЕ ЗААТАКУВАТИ НІМЕЧЧИНУ

Совєти мали нагоду добре приготовитись до війни, каже німецьке радіо. І тому можна сподіватись совєтських налетів на справжню німецьку територію.

ЛИТОВЦІ ПІДНЯЛИ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРАПОР

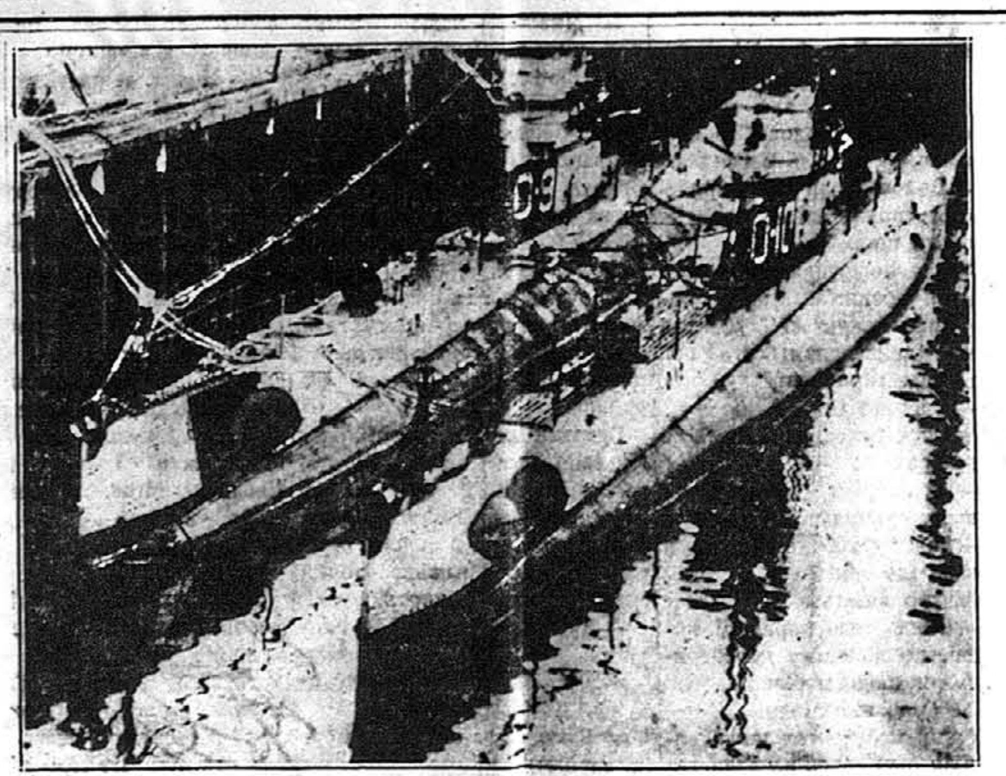
З вибухом війни між Німеччиною і СССР старе литовське посольство в Берліні виставило відразу литовський національний прапор. Останніми часами Литву репрезентувала совєтська амбасада.

СЛОВАЧЧИНА ТЕЖ ВИПОВІЛА ВІЙНУ СОВЄТАМ

Німецьке офіційне звідомлення подає, що словацький уряд у Братиславі виповів війну СССР.

ПРОГОЛОШУЮТЬ РЕЛІҐІЙНУ СВОБОДУ

Німецьке радіо проголосило російською і українською мовою, що як тільки буде заведена на совєтських землях німецька адміністрація, буде визнана повна релігійна свобода.

ПРОПАВШИЙ ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН.—Американський военний підводний човен „О-9", що затонув 24 милі від Портмуту, Ню Гемпшер, сфотографований, як він ще стояв коло причалу в Чарлстоні, Месачусетс, у доках американської военної фльоти. Попри нього „сестра" „О-10", себто човен, що був збудований у тих самих доках на основі тих самих плянів. При затопленні човна згинули два офіцири й принаймні 31 моряків.

СКІНЧИЛАСЬ „ДРУЖБА" ГІТЛЄРА ЗО СТАЛІНОМ: НІМЕЧЧИНА В ВІЙНІ З СССР

БЕРЛІН. — Під минулу неділю націстівська Німеччина заскочила світ новою несподіванкою: Гітлер зірвав зо Сталіном і виповів йому війну. Фон Рібентроп, націстівський міністер закордонних справ, проголосив через радіо, в неділю раненько, перед стягненими з ліжок журналістами й націстівськими провідниками, що Німеччина виповіла війну СССР. Він подав довжезний ряд ріжного роду причин цеї війни, закидуючи Совєтам, що вони не додержали умов договору, що піддержували в Німеччині й краях, що є під німецькою окупацією, підривні елементи, що конспірували разом з Британією, а навіть були з нею в спілці, що „напали" на Басарабію і Буковину, а потім балтійські держави без згоди Німеччини, що доводили до кривавих сутичок на границі і допускались многих інших „провокацій". Подібне передавав ще окремо через радіо Ґебельс, націстівський міністер пропаганди.

ГІТЛЕР СПИРАЄТЬСЯ НА АРМІЮ.

БЕРЛІН. — У своїй проклямації Гітлер підкреслив, що як у всьому іншому, так і в боротьбі з Совєтами, він уповає головно на німецького вояка. Назвав війну з СССР, якої фронт тягнеться на яких 2,000 миль, найбільшою, яка колинебудь була в цілій історії людства. Заявив, що незабаром будуть проголошені „докази" тайного договору між Совєтами і Британією, зверненого проти Німеччини. Казав, що „війна проти Росії є війною Німеччини і цілої Европи з жидівсько-анґльосаксонською коаліцією підбехтувачів до війни в цілому світі".

СОВЄТИ ЗАПОВІДАЮТЬ РОЗГРОМ НІМЕЧЧИНИ.

МОСКВА. — На „причини" виповідження війни Совєтами з боку Німеччини відповідав на протязі 6 годин Вячеслав Молотов, совєтський комісар заграничних справ. І то відповідав в імені Сталіна. Він підкресляв, що Совєти виповнювали точнісенько все, до чого зобовязались супроти Німеччини. Не було ніякої найменшої „провокації", казав Молотов, а те все, що подано Німеччиною як причину до виповідження Совєтам війни є „брехнею і провокацією". Далі заявив, що Німеччина розпочала военні кроки проти СССР, заки ще виповіла війну, та що „така перфідія не є знана в цілій історії цивілізованих народів". Особливо, коли мати на увазі, що між Німеччиною і СССР був договір про ненапад. Так є, казав Молотов, що Німеччина не може знайти навіть одної точки, на підставі якої моглаб виповісти війну, бо Совєти сповнювали всі свої зобовязання дуже сумлінно. Та найбільший натиск поклав Молотов на самому вступі на те, що він певний, що совєтська червона армія, фльота та всі повітряні сили, що вже рушили проти Гітлера, сповнять разом з совєтським народом свій обовязок супроти СССР і завдадуть націстичним військам смертельний удар.

ЧОРЧІЛ ЗА ДОПОМОГУ СОВЄТАМ.

ЛОНДОН. — Винстон Чорчіл, британський премієр, заявив, що кожний, що бореться з Гітлером, є спільником Британії. Казав, що він ненавидить комунізм, та проте Британія дасть повну допомогу Росії, бо ціль Британії: знищити за всяку ціну націзм, усіми засобами і боротьбою на землі, в повітрі і на морі. Кожна людина і кожна держава, що стоять по стороні Гітлєра, є нашими ворогами, казав Чорчіл. Коли є яка хвилина, що нею можна тепер радіти, то це війна Німеччина з СССР, казав Чорчіл.

УКРАЇНА В ЦЕНТРІ ВОЄННИХ ОПЕРАЦІЙ.

ЛОНДОН. — Покищо нема точніших відомостей, з яких можнаб заключати, куди піде головний німецький наступ. Так є, що є военні сутички і налети на півночі в Фінляндії, в Карельській шийці. Іде наступ зо Східних Прус в напрямі на Берестя Литовське і Полісся. Є теж румунський наступ в напрямі на Басарабію і Одесу, бо Румунія теж виповіла війну Совєтам, покликуючись на „загарбання Совєтами Басарабії й Буковини". І іде наступ в напрямі Львова, звернений в сторону Києва. Про цей останній майже нема відомостей, бо там є велика вилюднена полоса, що є пограничним пасом, звідки мабуть совєтські війська вицофались, щоб поставити опір в краще обезпечених місцях. Так є, що, як кажуть британські военні знавці, німці будуть намагатись якнайскорше дійти до Києва і Харкова, щоб заняти Україну якнайскорше і не дати совєтським військам нагоди понищити при відступі збіжжя. Рівночасно будуть німці правдоподібно атакувати ще й з боку Криму, куди допливуть човнами з гирла Дунаю. Покищо сильно бомбардовано Київ, Харків і Житомір в самім осередку України, а далі Севастополь в Кримі. Бомбардовано теж сильно і Ковно, литовську столицю.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА, ВІЙНА Й ІДЕАЛИ

Приглядаючись ріжним крутійствам европейських дипльоматів оден американський часопис приходить до заключення, що куди американським дипльоматам до такого „европейського мистецтва", щоб поступати підступно, крутити на всі боки, всіх і вся обріхувати і вважати таке „дипльоматією". Що більше: весь американський нарід не є спосібний до такої дипльоматії, що стає „рекетом в якому оден другого хапає за горло. Бо американський нарід глядить на боротьбу в Европі з чисто ідеалістичного становища. Він хоче чесно допомогти, щоб настали в Европі й в світі кращі часи, щоб положити кінець насильству і диктатурам, щоб спасти христіянську цивілізацію. Але чи можна того добитись чеснотою?

Ось такі думки видвигаються з приводу німецько-турецького союзу, якого здійснення вважають хитрим ділом великого дипльомата-крутія — фон Папена. І замітне тут те, що не радиться американським дипльоматам іти таким самим шляхом, а дораджується їм держатись ідеалізму і чесноти, бо це відповідає характерови американського народу. Як теж дораджується їм не піддержувати таку дипльоматією, яка спирається на крутійстві.

Треба признати, що ті американські завваги звучать дуже благородно. Принаймні в теорії, бо в практиці їх так тяжко здійснювати, що тяжко про це навіть говорити, коли мати на увазі методи новочасної дипльоматичної боротьби.

Та не зважаючи на те, як минулої війни, так і тепер, американський нарід вмішується у війну головно з чисто ідеалістичних мотивів. Які не булиб комбінації, то коли іде про американські маси, що несуть і понесуть воєнні тягарі в звязку з новим світовим воєнним конфліктом, то так є, що ті маси готові знову пожертвувати себе на те, щоб в Европі настав якийсь кращий лад. І навіть готові за це нічого не жадати. Значить, що якщо Америка піде до війни і виграє, чи якщо виграють без її активної участи, але при її повній допомозі аліянти, то вона певно нічого не зажадає для себе, а тільки буде домагатись, щоб запанували ті ідеали, які вона визнає. Саме проте нам і розходиться. Бо щоб так сталося, то треба Америці бути приготованою уже тепер на те, що ріжні дипльомати-крутії будуть намагатись нею крутити при мировім столі в такий самий спосіб, або й гірший, як це було по минулій світовій війні. Ось тому саме треба завчасу здавати собі ясно справу з того, яка має бути „нова Европа". Треба основно й радикально вирішити вже тепер многі важні проблеми — в ідеалістичному і справедливому напрямі. І заставити вже тепер ріжних державних представників, великих і малих, ось таке визнати, як теж треба вже тепер знайти спосіб на тих, що потім зачнуть крутити і не захочуть тим американським ідеалам підпорядкуватись.

КОЛИБ СКАЗАЛИ СЛОВО ПРО УКРАЇНУ

Коли нині в світі мова про „війну нервів", то можна сказати, що всі ми вже є у війні. Нема такої людини, що читаючи щоденну пресу, а ще гірше — слухаючи радієвих коментарів, не відчувалаб потрясення, зденервовання. До тих, що так відчувають те, що діється в світі, а зокрема в Европі, треба зачислити цілком певно всіх тих, що є з українського роду. Вони особливо болюче відчувають усі ті „періодичні" пропаґандні кампанії, що то час від часу виринають, маючи в осередку своєї уваги — Україну.

Саме тепер ми знову попали на того роду кампанію, яка вже ведеться від довшого часу і далі не сходить зо шпальт американських газет, ні з американського радія. Як знаємо, то це такі вісти, що краще, щоб їх не було.

Яка на це рада? Нам здається, що справа з Україною булаб вже давно інакше виглядала, колиб аліянти виявили у своїй програмі ще теж визволення і тих народів, що не є під Гітлером, але є в іншій неволі, під іншими диктаторами. Ось це є та проблема, яка обходить багато народів, а між якими є теж і 45-міліоновий український нарід.

Німеччина намагається цею проблемою крутити і давати тим народам ніби надію на те, що вона їх колись визволить. У такі речі ледви чи хто тепер вірить, а приймає їх хіба в тому випадку, коли нема ніякого іншого виходу. Але так є, що про цю проблему не висказуються виразно теж і аліянти. А як це булоб справедливо й ідеально, колиб так аліянти **перші** вийшли з виразною обіцянкою **дати волю усім поневоленим народам.** В такому випадку мусілиб вони сказати слово і про Україну, себто про самостійну державу з понад 50 міліонами населення! Це не мінялоб нічого в плянах перебудови цілої Европи на яких-нових федералістичних чи інших принципах Український нарід не є проти ніякого пляну, що дає людям змогу краще, лекше й свобідніше жити. Він не піде в розріз з ніякою слушною справою, коли іде про розрахунки України з її сусідами. Він тільки є за те, щоби держатись тих певних принципів, що виходять з тих ідеалів, які проголошується. **А ті принципи вимагають, шоб ті, що визнають великі ідеали, теж виразно визнали, що по тій війні між визволеними народами буде визволеним теж і український нарід, а між відродженими державами буде теж і — українська держава.** Самі світові потуги повинні цю справу вивести на чисту воду, а тоді,, цілком певно, не буде згодом місця на ті всі „спекуляції", які творяться коштом українського народу і українського імени за кожним разом коли в Европі приходить до якогось нового міжнародього зудару.

Наука на Послузі Війні

Зачали кружляти непровірені вістки, що німецька тайна поліція арештувала відомого німецького ґенерала та професора, д-ра Карла Гансгофера, у звязку з утечею Рудольфа Геса.

Без огляду на це, чи ці поголоски правдиві чи видумані, особа професора Гансгофера є тісно звязана з гітлерівським рухом з теперішньою війною. Про це пишеться в американських журналах і це вартує знати.

Д-р К. Гансгофер є головою Ґеополітичного Інституту в Мінхені, що ґрупує 1,000 найкращих учених гітлерівської Німеччини. Він є також автором численних наукових праць з ділянки ґеополітики, що лягли в основу модерних німецьких плянів здобуття цілого світа. До найголовніших його праць треба зачислити „Ґеополітика Тихого Океану", „Військова ґеополітика" та „Національно-соціялістична думка в світі".

За цілий час теперішньої війни, німецька армія віднесла цілу низку перемог саме завдяки науковим підготовкам. Не було здається, на стіті ще такої армії, щоб була так прецизно ведена та доконувала таких блискавичних перемог над противником саме у найбільш відповідний час, як це тепер буває з німецькою армією, а що признають згідні військові фаховці усіх таборів.

Отже формулу нищення та розкладу противника випрацював д-р Гансгофер з цілим штабом своїх учених. Ці люди, здебільша світови цілком невідомі. Їх навіть не знає німецька публика. Одначе їхні ідеї, їх графічні таблиці, мапи, статистики та інформаційні пляни кермують політичними та мілітарними потягненнями Гітлера від самого початку.

Цей штаб учених представляє могутню організацію для підбоїв, машину для наукового плянування, якої не мав жадний завойовник перед Гітлером. Дипльоматичний корпус фон Рібентропа, Ґештапо Гімлера, пропаґандивний апарат Ґебільса, армія Бравшіца, а навіть сама націстична партія — є інструментами цього „над-мозку" націзму.

Д-р Гансгофер та його штаб цілком опанували думання Гітлера ще від того часу, коли Гансгофер, як ґенерал відвідав бувшого капраля Гітлера в тюрмі та підхвалював його за сміливий виступ - „пуч" в Мінхені. Бо досвідчений ґенерал бачив великі можливости для себе у використанні великого емоційного динамізму, яким відзначався Гітлер.

В 1938. році німецький ґенеральний штаб побоювався, що Франція нападе на Німеччину, якщо німецька армія захопить Чехословаччину. Та проф. Гансгофер заявив, що Франція не може й не схоче цього робити. Він також обчислив, що Польща буде знищена протягом 18 днів, а коли ґен. фон Бравшіц протестував, що його моторові колюмни можуть застрягти в польському болоті, д-р Гансгофер відповів, що в тих днях дощу не буде. Як відомо, німецький наїзд на Польщу відбувся в часі надзвичайно доброї погоди. Ґенеральний штаб також вагався щодо виправи на Норвеґію, але Гансгофер мав „прочуття", що все піде гаразд. Є теж відомим, що Бравшіц хотів відразу напасти на Францію, одначе Гансгофер перестеріг, що „ще не час", що треба наперед пустити інші чинники в рух. Німецькі атаки в Лібії та на Балкані не почалися скорше, аж д-р Гансгофер був готовий зо своїми науковими формулами.

Доки буде функціонувати ця наукова машина д-ра Гансгофера, так довго можна сподіватися, що німці будуть вигравати. А головна засада Гансгофера саме й має за ціль опанування обох Америк та Тихого океану. Бо підчас його відвідин у тюремній келії, в якій сидів Гітлер, переговорено головніші напрямні німецької заграничної політики, згідно з вимогами національ-соціялізму. Ці принципи виложені в в XVI. розділі Гітлерової книжки „Моя боротьба".

Коли в січні 1933. р. Гітлер прийшов в Німеччині до влади, він негайно дав вільну руку Гансгоферови, який почав поширювати при державній допомозі свої науки приготовлення. Гансгофер переконав Гітлера, що якщо Німеччина має стати знову на ноги, її уряд мусить знати до найменших детайлів всі добрі та лихі сторони противника, його сильні та слабі місця.

Це завдання спало на Ґеополітичний Інститут в Мінхені. Для успішньої праці ґен. Гансгофер зажадав необмеженої влади для Інституту та кооперації з боку пропаґанди та державної розвідки.

Дальше ґен. Гансгофер забрав з німецьких університетів більше як тисяч учених економістів, мілітарних стратеґістів, фізиків, психольоґів, ґеоґрафів та других спеціялістів. Ці спеціялісти провірюють та аналізують звідомлення та донесення німецької розвідки. Висліди тих розшуків уміщується в спеціяльному „Стратеґічному Індексі", що є ґеополітичною мапою та енциклопедією цілого світа.

„Стратеґічний Індекс" рекордує кожню фазу життя всіх народів світа — кожний детайль військового, економічного чи психольоґічного відруху найменшого народу на світі. Надходячий голод в Україні чи в Китаю, створення нової політичної партії в Арґентині, релігійна вражливість панамців, персональність та смак полковника Батисти, моральне життя митного інспектора в Ню Йорку, погляди такого чи іншого американського робітничого лідера—все це є дуже важними інформаціями для обрахунків та розшуків ґен. Гансгофера. Ці дрібні інформації, є для цього такі важні як мораль війська чи індустріяльна продукція.

Свої інформації збирає проф. Гансгофер при помочі офіційних німецьких станиць закордоном. В першу чергу ці відомости доставляє німецька дипльоматична служба. Дальше, Ґебельсові емісарі аналізують світову пресу та збирають відомости через ріжні „туристичні аґенції", корабельні підприємства і т. п.

Подробичні інформації приносить розвідка Заграничної Секції націстичної партії, яка має по цілому світі численних своїх аґентів та спеціялістів. За труднішими інформаціями ґен. Гансгофер вдається до заграничного відділу Ґештапо.

Коли Ґеополітичний Інститут зложить цілковиту картину даного краю, тоді висилається до Гітлера скондензовану аналізу, а з нею „пропозиції" ґен. Гансгофера, що „можна зробити". Ці „пропозиції" є рівнозначними з приказом.

В плянах для свойого завойовання, Гансгофер зачислив Росію та Японію до тимчасових союзників. На тому тлі, головно у випадку Росії, Гансгофер мав чимало клопотів та труднощів з анти-большевицькою фракцією національ-соціялістичної партії. Проте в серпні 1939. р. таки підписано пакт з Росією. Минулого року Гансгофер осягнув своєї другої цілі — підписання японсько-російського пакту, якого вістря звернено в першу чергу Злучених Держав Америки. В кожньому числі „Цайтшріфт фір Ґеополітік" пишеться про це, що то Москва може дістати на Алясці, а Японія на Пацифіку, себто між американськими та британськими посілостями. Гансгофер уважає, що Полуднева Америка є Ахілевою пятою Злучених Держав. Тому туди він скеровує своїх „спеціялістів" для відповідної, підривної „роботи". Знавці, що добре знають апарат д-ра Гансгофера, твердять, що його організаційна схема в Полудневій Америці є значно досконаліша ніж та, що її мали німці у Франції, Норвеґії та на Балканах.

Ось так, при помочі ще й таких наукових способів Гітлер здобуває нові території та підбиває нові народи в Европі та Африці. Чи так вони є, годі певно твердити, але таке передають поважні американські голоси.

БУНТ В ЕСТОНІЇ

СТОКГОЛЬМ. — З Естонії доносять, що там вибухло повстання проти совєтської влади в тому моменті, коли Німеччина проголосила війну з Советами. Видно, що цей бунт був уже підготований давніше.

ЗАЯВА ФІНСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА

НЮ ЙОРК.—Фінський представник Герман Рамо, заявив, що Фінляндія не йде з ніким, тільки має на увазі виключно свою власну свободу і безпеку. Він заперечив, начеб фінські війська йшли разом в боєвій лінії з німецькими військами. Вкінці він висказав переконання, щоб заява Рузвелта, що Америка буде давати далі поміч демократіям, аби вони вдержались при житті, відноситься далі до його краю, який, як всім відомо є вповні демократичний.

ЗАЯВА РУМУНСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА

ВАШИНГТОН.—Румунський представник в Вашинґтоні, Руфус Косте, заявив, що Румунія тому пішла з військом на Басарабію і Північну Буковину, бо ті краї рік тому в грабіжницький спосіб Совети забрали Румунії. Румунія має нагоду свої „власні" краї назад забрати.

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)
Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(14)

— Дівчино, дівчино, що ти наробила! — говорив Дмитро зі сумом.

— Я так їхати хотіла...

— Сором який перед товаришами.. Щож вони скажуть, аж старший табору...

— Як ти старший, то, тобі все можна!

— Алеж дівчат до табору не беруть... Як же ти тут заховалася? А, розумію, це Олекси діло! Тому він так мнявся! Дам я тому Олексі!

— Дмитрику, Олекса не винен!

— Не винен? А чогож ти його кликала? Він знав, що ти тут!

— Спершу не знав, я сховалася, як нікого при возі не було. Аж потім у дорозі він мене побачив.

— І не сказав мені? Так він мене шанує!

— Я дуже просила, щоб тобі не говорив. Боялась, що ти відішлеш мене до Львова.

— І таки відішлю, як-стій відішлю! Сорому ти мені наробила! Що товариші мої скажуть!

Лютий Дмитро — страх. Ганнуся бачить, що погано, присіла, рукав до очей приклала, плаче. А, може, й не плаче, а тільки на мягке серце Дмитра засідку робить, — крадькома заглядає, що він робитиме.

А Дмитрові вже сестри шкода. Сперся на віз, роздумує. „Хотіла дівчина їхати, міг я її взяти, їздилиж уже інші дівчата. Але я вперся, а вона сама поїхала. Я сам винен". Глянув на сестру, погладив її по голові.

— Ну, злізай з воза. Певне цілком задерєвіла, цілий день лежиш.

Не треба Ганусі двічі казати. Зіскочила з воза — ноги справді заклякли, але не так дуже. Тільки голова розкуйовдана, як кужіль виглядає.

— Волосся причеши, причепурися трохи, виглядаєш як не знати що...

Ганнуся послушна як дитина, волосся розплітає, зачісується, пригладжується. Дмитро вже лагідніше дивиться на неї. Але нараз скрикнув:

— А це що таке?

І вказує рукою — Гануся в шараварах!

— Ти здуріла дівчино, як туркиня прибралася!

— Між турків їдемо, то я думала, що так треба.

Дмитро сміється.

— Скинь мені зараз ці холошні, по дівочому переберися, бо як люди побачать...

Але було вже пізно.

Гордій майстрував щось оподалік біля свого воза, почув суперечку, підняв голову, дивиться що там.

— З ким це Дмитро так свариться? — питається Григоровича, що сидів на возі.

Григорович прислонив очі від сонця:

— Дивно — каже — виглядає, ніби це Дмитрова сестра.

— Ганнуса? Звідки вона тут узялася?

І не багато думаючи, коваль пустився подивитися, чи це правда. А Григорович за ним, — на такі справи хлопці все цікаві. А за ними ще дехто з молодих скочив.

Прибігли в сам час. Не мала вже Гануся як переодягнутися, — стоїть у шараварах перед парубками, очі руками закрила...

Гукнули хлопці сміхом, аж відгомін лісом пішов. „Що таке, що таке?" питаються всі таборяни, один одного кличе, збирається все більший гурт, усі купці й фірмани. Новий сміх, і радість, і жарти.

— Туркиня, туркиня! — кличуть.

— Дівчина в таборі, нечувана річ!

— Запорожці за таке смертю карають!

— Судити її, судити!

Побачив Дмитро, що товариство не гнівається, повертається до товаришів:

— Судіть, панове-товариство, за таборовим правом та рішайте, чи відіслати мені цю сороку до Львова, чи нехай лишається в таборі?

— Нехай лишається, нехай лишається! — кличуть усі.

— А яка їй кара за самоволю?

Яка кара? Треба подумати...

Та вже кухар Опанас гукає:

— Нехай мені помагає кашу варити!

— Добре, добре! — сміються хлопці. — Аби добре нас годувала!

— Чуєш, Ганусю, пристаєш?

— Пристаю, — каже Гануся рада: — і куховарити буду й посуд мити, і воду носити, тільки не виганяйте мене з табору!

Відпочинок.

Переночували, вранці караван поїхав далі. День гарний, соняшний, запашний, весело їхати всім. Дмитро з Ганусею жартує, сміються обоє, сміється й фірман Олекса.

Перепитав Дмитро Олексу добре, як це він Ганусю на свойому возі знайшов. Ніде правди діти, старий фірман був трохи винуватий. Вже у Львові питалася його Гануся, чи візьме її з собою, Збував її жартами, сміхом, обіцював і не обіцював, але видко вона мала надію, що він їй допоможе. Ніяк не знає, як вона йому до воза влізла. Памятає добре, що у Кривчичах, на Таборах, перед відїздом, поправляв іще покривало, нічого не було видно: трошки нерівно шкіра лежала, пригладив поверха, але не було знати, щоб там хто сидів. Видко, добре прилягла, маленька зробилась, що й його досвідне око нічого не замітило. Трохи й сором Олексі, що так зручно його піддурила. Поїхали. Нічого не було чути; сиділа тихесенько, ні чичирк. Дивно, що так довго витримала, день був гарячий, а ще подумати, під шкіряним покривалом, на кожухах — просто парня! Аж як у ліс виїхали, і віз підскакував із кореня на корінь, щось його у плечі гепнуло. Спершу думав, що він це так із возом підскочив. Але знову дістав стусана, і ще раз, і ще раз. Сплюнув, закляв — що за нечиста сила! Оглядається назад себе, а то зпід покривала розчіхрана голова вилізла, сміється до нього, пальцем знаки дає, щоб тихо сидів. Вилізла зі свойого сховку, мокра як миша, така зіпріла, зітхає, холодиться, присіла біля нього. У лісі темнувато, під будою й так не видко, — рішилася вилізти. Питається: „Що зі мною буде, дуже погнівається Дмитро?" Олекса не таїв їй, що погано зробила, — великий це сором для караванбаші. А вона на нього: „А чого ви мене підмовляли, чого обіцяли, що візьмете?" Маркотно стало Олексі. Виходить, що він винуватий. Але Дмитрові треба сказати — цех старший табору. Налякалася дуже, просить не казати, брат відішле її до Львова. Нехай іще трохи підїдуть, трохи далі. Обіцяв їй Олекса. Але важко йому було, не смів Дмитрові в очі глянути. Вже й говорити хотів, а слова крізь горло не проходили. Щастя, що справа сама відкрилася...

Сміється Дмитро, заливається сміхом Гануся, регочеться й Олекса, що з халепи цілий вийшов. Весело всім цього гарного ранку...

(Далі буде).

ПРОТОКОЛ з XX. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, що відбулась у Harrisburg, Pa., в днях 12-17 травня (May) 1941 р.

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, зазначений звіздкою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союзу, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	$ 4,810.82	$ 4,810.82
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,226.76	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,762.82	5,989.58
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	1,113.96	
First National Bank	Jersey City, N. J.		Real Estate Dept.		21,082.07	22,196.03
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	8,797.43	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acct.		16,730.79	25,528.22
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	841.50	841.50
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	10,741.92	10,741.92
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,994.95	1,994.95
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	13,815.18	13,815.18
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	989.05	989.05
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,975.28	1,975.28
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	8,039.64	8,039.64
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,070.33	2,070.33
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547638	Sav. Dept.	Conven. Fd.	3,211.45	3,211.45
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	74,718.81	
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Dividend No. 4	7,682.06	82,400.87
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Adm. Fd.	72,645.60	
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Indg. Fd.	12,996.90	85,642.50
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orphan's Fd.	9,983.55	9,983.55
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	20,600	Sav. Dept.	Adm. Fd.	7,512.71	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Concord Fd.	4,477.46	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	1,011.81	13,001.98
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	67,567.32	67,567.32
Bankers Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	65,428.14	65,428.14
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont., Can.		Check Acc't		3,411.18	3,411.18
				Total	$429,639.49	$429,639.49

Готівка молодечого департаменту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$ 1,786.13	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	973.59	2,759.72
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	24,327.94	24,327.94
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	3,723.12	3,723.12
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	4,036.90	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	1,310.17	
* N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		3,340.70	8,687.77
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	6,342.25	6,342.25
First National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't		7,757.18	7,757.18
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		559.93	559.93
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont., Can.		Check Acc't		315.05	315.05
				Total	$54,472.96	$54,472.96

Готівка Сиротинця-захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140.488	Sav. Dept.	6,653.66	6,653.66
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	2,812.67	2,812.67
			Total	$9,466.33	$9,466.33

Фонд ім. С. Ядловського ульокований:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$2,679.90	$2,679.90

Контрольна Комісія стверджує, що у бондах обох департаментів є інвестовано $2,354,990.33 і ці всі бонди є виплатні.

Знова у 238 моргеджах є інвестовано $1,432,853.65 з чого є 112 F. H. A. моргеджів, а решта приватні.

Усі моргеджі, крім трьох, платять свої відсотки і сплачують частину капіталу. У реальностях, крім дому У. Н. Союзу, є інвестовано $972,202.50.

Всі ті інвестиції в реальностях є в кращому стані, як були вони тому 4 роки, тому, що їх вартість обнижено до теперішних властивих цін. Це переведено на жадання стейтових асекураційних департаментів.

Дім У. Н. Союзу, за який заплачено в 1929 році $155,241.89, обнижено ступнево до суми $95,000.

Чистий відсоток приходу з інвестицій в реальностях виносить 4.65%.

Книжкова вартість реальностей виносить $1,067,202.50. Оцінкова вартість реальностей є та сама, і зроблена на підставі оцінкових знавців після вимог стейтових асекураційних департаментів.

Союзові реальности є забезпечені асекурацією від вогню на вистарчальну суму.

Всіх реальностей, включно з домом У. Н. Союзу, є 32.

Головна Контрольна Комісія переховує бонди на членів Екзекутивного Комітету, як слідує:

1) На предсідника п. Мурашка	$10,000
2) На рекорд. секр. п. Галичина	5,000
3) На фін. секр.-кас. п. Слободяна	75,000
Разом	$90,000

Активи не втягнені до загального маетку
(None Ledger Assets):

1) Загальні відсотки на моргеджах, що мали бути заплачені в 1940 році, виносять	$ 3,375.43
2) Відсотки від моргеджів з кінцем грудня 1940 р., котрих реченець платности припадає в першому кварталі 1941 року, є на суму	9,651.95
3) Залеглі відсотки від позичок на членських грамотах виносять з кінцем 1940 р.	24,271.14
4) Залеглі відсотки від позичок на членських грамотах, яких реченець платности припадає на перший квартал 1941 року, виносять	8,798.94
5) Відсотки від бондів, котрих реченець платности припадає в першім кварталі 1941 року, є	17,106.31
6) Відсотки на банкових депозитах з кінцем 1940 року, котрих реченець платности припадає на початок 1941 року, виносять	49.17
7) Чинші від реальностей, що мали бути заплачені в 1940 році, виносять	450.00
8) Чинші від реальностей з кінцем 1940 р., котрих реченець платности припадає в 1941 р., виносять	538.25
9) Залеглі місячні вкладки з відділів з кінцем 1940 року виносять	2,304.44
Разом	$66,545.63

Щодо органу У. Н. Союзу „Свободи", то як відомо, згідно з ухвалою XIX конвенції У. Н. Союзу, У. Н. Союз заперестав видавати „Свободу", а з днем 1-го грудня 1937 року „Свободу" почала видавати окрема Українська Пресова і Книжкова Спілка. У часі, як У. Н. Союз заперестав видавати „Свободу", то адміністрація „Свободи" мала готівки в сумі $19,630.05. Отже з цеї суми, $18,011.81 перенесено до адміністраційного фонду У. Н. Союзу, а решту $1,618.24 зужито на заплату залеглих зобовязань попередньої адміністрації.

Контрольна комісія завважила, що Українська Пресова й Книжкова Спілка, яка, льокуючись у домі У. Н. Союзу, обовязана, згідно з контрактом, платити місячно $800 чиншу У. Н. Союзові, довгувала з кінцем грудня 1940 року чинш за три місяці, це є $2,400. Також ця Спілка, яка, згідно з контрактом, була обовязана платити У. Н. Союзові 5 відсотків від загальних доходів, зовсім не платить цих відсотків, так, що довгує вже У. Н. Союзові за ці відсотки $10,312.64. Крім цього, Спілка довгує також за спродані книжки зо Союзової книгарні $418.23, отже разом Спілка довгує У. Н. Союзові $13,130.87.

Витяг зо звітів актуарія У. Н. Союзу.

Смертність:

1937—72.7% 1938—74.7% 1939—63.5% 1940—70.1%

Оцінка грамот старших членів і дітей разом:

1937	1938	1939	1940
156.0%	155.4%	154.8%	154.9%

Відсотки з інвестицій:

1937—4.9% 1938—4.6% 1939—4.5% 1940—3.8%

Загальна пересічна стопа відсотків за 4 роки виносила 4.11%.

ЗАКІНЧЕННЯ.

Головна Контрольна Комісія впродовж чотирох років у своїх звітах виказувала, що господарка в У. Н. Союзі провадилась чесно та точно, і тепер це стверджує.

Закінчуючи своє звідомлення, головна контрольна комісія бажає 20. головній конвенції успіху для добра і дальшого розвою У. Н. Союзу.

ЗА ГОЛОВНУ КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ У. Н. СОЮЗУ:

Д. Капітула, предс.
Д-р А. Т. Кібзей, заст. предс.; **О. Е. Малицький**, секр.
Степан Куропась і **Роман Смук**, члени.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА ДМИТРА КАПІТУЛИ.

Звіт з моєї діяльности, як головного урядника контрольора У. Н. Союзу, обіймає речинець від 1-го січня 1937 року до 31-го грудня 1940 року.

Крім уряду головного контрольора У. Н. Союзу, я як головний урядник, старався також працювати на всіх ділянках для У. Н. Союзу.

Був я приявний на трьох річних засіданнях головного уряду У. Н. Союзу, де брав живу участь у всіх дискусіях, які там велися.

Я листувався з головним екзекутивним комітетом в ріжних справах У. Н. Союзу і його членства, також листувався з урядниками і членами відділів У. Н. Союзу, котрі вдавались до мене в деяких справах, або я вдавався до них в організаційних справах У. Н. Союзу. Це були отці відділи:

1, 2, 9, 28, 31, 43, 78, 85, 90, 98, 123, 189, 201, 228, 231, 237, 242, 265, 294, 305, 314, 333, 363, 365, 369, 382, 398, 426, 429, 430, 436, 445 і 450.

Я таксамо листувався зі стейтовими властями, котрі вдавались до мене в справах зменшення асекурації таким членам, що бажали дістати „реліф" від стейтових властей.

Я був приявний і брав живу участь на всіх зібраннях і ювилейних бенкетах членства У. Н. Союзу у своїй місцевости, а також і в подальших місцевостях, де тільки був запрошений або покликаний.

На всіх таких зібраннях я виступав зі словом і говорив про У. Н. Союз як про одну з наймогутніших запомогових українських організацій.

17. липня 1938 р. був я приявний на святі влаштованім відділами околиці Вілкс-Бери, Па., в Сент Зузі парку.

25. вересня 1938 р. був я приявний на 25-літнім ювилейнім святі влаштованім відділом 369 У. Н. Союзу в Палмертон, Па.

27. листопада 1938 р. був я приявний і виступав зі словом на протестаційнім вічу проти окупантів українських земель, яке то віче було влаштоване відділами 28, 98 і 305 У. Н. Союзу в Фреквіл, Па.

11. лютого 1939 р. був я приявний в Вілк-Бери, Па., на зборах і бенкеті української молоді, зорганізованої в бейсболових дружинах У. Н. Союзу.

23. квітня 1939 р. був я приявний і репрезентував У. Н. Союз на зборах відділів 9, 31 і 228 У. Н. Союзу в Сейнт Клер, Па.

28. травня 1939 р. скликав я загальні збори з дооколичних відділів У. Н. Союзу до МекАду, Па., на котрих то зборах був присутний і промовляв організатор п. Василь Загаевич. Тоді вдалось зорганізувати новий молодечий відділ до У. Н. Союзу, котрий дістав число 427, одначе по однім році існування цей відділ злучився з відділом 7 У. Н. Союзу в МекАду, Па.

Того самого дня, це є 28 травня 1939 р. був я приявний на зборах і бенкеті української молоді, зорганізованої в бескетболових дружинах У. Н. Союзу в Бервік, Па.

10. червня 1939 р. був я приявний і репрезентував У. Н. Союз на зборах членів відділів 85 і 314 У. Н. Союзу в Гейзелтон, Па.

Того самого дня був я також на загальних зборах, скликаних в Фріленд, Па., де зорганізовано новий молодечий відділ до У. Н. Союзу, котрий дістав число 429.

24. серпня 1939 р. був я з організатором п. Василем Загаевичем в Шенандоа, Па., де зорганізовано молодечий відділ до У. Н. Союзу, одначе з причини непорозумінь цей відділ не існував довго. Все таки частина його членства вступила до відділу 98 У. Н. Союзу.

29. серпня 1939 р. був я приявний і репрезентував У. Н. Союз на загальних зборах, скликаних відділом 1 У. Н. Союзу в Шамокін, Па., де також зорганізовано новий молодечий відділ до У. Н. Союзу, котрий дістав число 445.

30. серпня 1939 р. прибув я на заповіджені і проголошені в „Свободі" відділовим секретарем загальні організаційні збори відділу 231 У. Н. Союзу в Нескегонінґ, Па., одначе відділовий секретар, хоч скликував збори, самий на збори не явився. У цій місцевости можнаб повести організаційну працю, якщоб секретар відділу хотів завдати собі трохи труду в організуванні нового членства.

20. вересня 1939 р. репрезентував я У. Н. Союз на загальних зборах відділів 85, 314 і 340 У. Н. Союзу в Гейзелтон, Па.

22. жовтня 1939 р. був я приявний на загальних зборах відділів 333 і 164 У. Н. Союзу в Бервік, Па., де зорганізовано поважне число нових членів.

22. листопада 1939 р. був я на зборах і бенкеті української молоді, зорганізованої в бейсболових дружинах У. Н. Союзу в Вілкс-Бери, Па.

На припоручення головного предсідника У. Н. Союзу, відвідав я такі відділи У. Н. Союзу:

17. жовтня 1937 р. був я приявний на ювилейнім святі, влаштованім відділом 1 У. Н. Союзу в Шамокін, Па.

19. грудня 1937 р. був я виделеґований до відділу 2 У. Н. Союзу в Монт Кармел, Па., для полагодження відділових фінансових справ. У цій самій справі був я в тім відділі ще два рази, а саме: 19. січня і 17. квітня 1938 року.

Щоб зорганізувати свою округу до більше активної праці для У. Н. Союзу, я переписувався з відділами і 1 травня 1938 р. скликав окружні збори з відділів цілої округи до Маганой Плейн, Па. На окружних зборах був приявний також і гол. рекордовий секретар У. Н. Союзу п. Д. Галичин. Ці збори постановили зорганізувати окружний комітет відділів У. Н. Союзу, і до уряду того комітету ввійшли: голова Дмитро Капітула, член відділу 7 з МекАду, Па.; заступник голови Алексій Шаршонь, член відділу 1 з Шамокін, Па.; секретар Іван Чепа, молодший, член відділу 90 з Сентралії, Па.; касієр Онуфрій Костюк, член відділу 85 з Гейзелтон, Па.

Обовязком окружного уряду є скликувати час від часу окружні збори в ріжних місцевостях нашої округи, обговорювати ріжні організаційні справи і в той спосіб витворювати більший рух в приєднуванні нового членства до У. Н. Союзу.

Таких окружних зборів в моїй окрузі, за час від 1. травня 1938 до 31. грудня 1940 року, відбулось 10, а це:

1. травня 1938 р. в Маганой Плейн, Па.;
26. червня 1939 р. в Маганой Плейн, Па.;
28. серпня 1938 р. в Шамокін, Па.;
30. жовтня 1938 р. в МекАду, Па.;
29. січня 1939 р. в Маганой Сіті, Па.;
27. Квітня 1939 р. в Шенандоа, Па.;
29. серпня 1939 р. в Сейнт Клер, Па.;
31. грудня 1939 р. в Гейзелтон, Па.;
30. травня 1940 р. в Фраквіл, Па.;
29. вересня 1940 р. в Сентралії, Па.

І показалось, що такі окружні збори були корисні та осягали свою ціль, бо більшість відділів зробили красний поступ в приєднуванні нових членів до У. Н. Союзу. Моя округа була досить занедбана в 1936 р., а окружні збори збудили її зі сну і зробили її активнішою в приєднуванні нових членів. З початком 1937 р. наша округа мала всього 2,125 членів, а з кінцем 1940 р. округа числила вже 2,484 членів, значить, що за 4 роки наша округа зросла в членстві до У. Н. Союзу на 359 членів. Таксамо округа збільшилася і у відділах до У. Н. Союзу, бо з початком 1937 р. округа мала 24 відділи, а з кінцем 1940 р. всіх відділів було 30. Тимсамим, округа збільшилась на 6 нових молодечих відділів.

В останніх чотирьох роках в моїй окрузі виказали активність в приєднуванні нових членів до У. Н. Союзу отсі відділи: від. 7 в МекАду, Па.; від. 9 в Сейнт Клер, Па.; від. 28 в Маганой Плейн, Па.; від. 31 в Сейнт Клер, Па.; від. 85 в Гейзелтон, Па.; від. 98 в Шенандоа, Па.; від. 164 в Бервік, Па.; від. 186 в МекАду, Па.; від. 201 в Ковлдейл, Па.; від. 228 в Сейнт Клер, Па.; від. 305 в Маганой Сіті, Па.; від. 333 в Бервік, Па.; від. 369 в Палмертон, Па.

Нові молодечі відділи були зорганізовані в моїй окрузі в таких місцевостях: від. 426 в Сентралії, Па.; від. 429 в Фріленд, Па.; від. 430 в Гейзелтон, Па., де п. Онуфрію Костюкові, секретареві відділу 85, належиться велика подяка за працю, яку він положив на поли організування членства; від. 436 в Делано, Па.; від. 445 в Шамокін, Па., і від. 450 в Сейнт Клер, Па.

Окружні збори причинились також до того, що в нашій окрузі в деяких місцевостях українська молодь зорганізувалась в бейсболові і бескетболові дружини під іменем У. Н. Союзу, а це: в Сентралії, Па., при відділах 90 і 426 У. Н. Союзу; в МекАду, Па., при відділі 7; в Бервік, Па., при відділі 164 і 833; в Сейнт Клер, Па., при відділах 9, 31, 228 і 450.

При кінці свого звідомлення, як гол. урядника У. Н. Союзу, можу сказати лиш те, що за час мого членства в У. Н. Союзі від 1894 року по нинішній день, моїм бажанням завжди було і є бачити У. Н. Союз найбільшою і наймогутнішою українською організацією тут на іміграції. За ввесь згаданий час я завжди працював для розвою У. Н. Союзу, і бажаю У. Н. Союзові, щоби на наступній XXI. конвенції він став вже організацією зо сто тисячами членів.

Д. Капітула, гол. контрольор У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА Д-ра А. Т. КІБЗЕЯ.

Світла Конвенціє!

Звіт гол. контр. комісії з майна та діловодства У. Н. Союзу буде зложений п. Д. Капітулою, головою комісії. В цім звіті є і моя часть праці, як одного з членів контр. комісії. Тут я здаю звіт з моєї діяльности як гол. урядника У. Н. Союзу за чотири роки.

В 1937 р., крім моєї праці як контрольора, я посвятив багато часу для місцевої Союзової роботи. Заходами членів У. Н. Союзу, а зокрема відділів ч. 75, 175, 183 і 292, в Дітройт збудовано Укр. Нар. Дім. Тут власне гортується Союзова централя та звідси іде організаційна робота.

При організуванні та будові цего дому я положив багато праці та часу. Треба було і Союз забезпечити, бо У. Н. Союз має на домі позичку в сумі $20,000, а також і членів задоволити. Щоб припильнувати цеї справи краще, я не відказувався сповняти в останніх трьох роках ріжні функції в заряді цього дому. Був я в ріжних часах дорадником, почесним предсідником, фінансовим секретарем, то знов предсідником.

В 1937 р. я відвідав майже всі місцеві відділи, де порушував організаційні справи та справи Нар. Дому. Якраз тоді в нас працював п. Д. Білецький, як організатор У. Н. Союзу, і в останніх трьох місяцях, це є в жовтні, листопаді і грудні 1937 р., ми зорганізували коло 100 нових членів.

В 1938 р. організування нових членів пішло ще успішніше. У тому році орг. Білецький записав коло 350 нових членів. Тих усіх членів треба було доглянути та розприділити поміж ріжні відділи в Дітройті, а знов в околицях Дітройту потворити нові відділи. Такі нові відділи повстали в Річмонд, Ейл, Ен Арбор і в Ленсінг.

Я сходився часто з місцевими урядниками, і ми обговорювали справи Союзу. 4. вересня злучені відділи з Дітройт і околиці урядили Союзовий День, котрий випав успішно. Крім мене і головного радного п. В. Дідика, в цім святі взяв також участь гол. секр. п. Галичин, який виголосив дуже річеву промову.

У цьому році, на припоручення гол. предс. п. Мурашка я заступав гол. уряд на ювилейній річниці відділу 341 у Віндзор, Онт., Канада, де я виголосив відповідну промову.

Організування нових членів в 1939 р. пішло вже повільніше, бо п. Д. Білецький відїхав до Шікаго, щоб там повести організаційну працю. Від того часу організаційна робота в Дітройт полягала тільки вже на самих відділових урядниках, а зокрема на секретарях. Два нові відділи, що повстали минулого року, треба було розвязати лише тому, що не можна було знайти відповідного чоловіка на секретаря. І так відділ 391 в Ен Арбор прилучено до відділу 302 в

Джексон, знов відділ 394 в Ленсінг розвязано, а члени, що лишилися, перейшли до відділу 94 і 292. Обі ці справи я полагодив особисто в січні і вересні.

За ініціятивою п. І. В. Кузя та п. Драгінди, в Дітройт зорганізовано новий відділ Союзу ч. 444 під назвою тов. Козачий Орден. До кінця року вписалося до цього відділу 51 членів.

У 1939 р. я брав участь у таких святах або імпрезах:

У березні відвідав я відділ 356 в Смит Крік; 28. травня репрезентував У. Н. Союз на зїзді Союзової Молоді в Дітройт; 6. серпня на Союзовім Дни в Шікаго, Ілл.; 20. серпня на святі День Жінки в Дітройт; 27. серпня на Союзовім Дни в Дітройт; 1. жовтня на 45-літнім ювилею Союзу в Дітройт; 18. листопада на ювилею відділу 341 у Віндзор, Онт., Канада; 25. листопада на 35-літнім ювилейнім святі відділу 292 в Дітройт, де промовляв також гол. касієр У. Н. Союзу п. Слободян.

У 1940 р. я відвідував поодинокі Союзові відділи в організаційних ціллях, а також брав офіційну участь у таких зборах та імпрезах:

7. червня на Союзовім Дни злучених відділів У. Н. Союзу в Дітройт і околиці; 23. червня на бенкеті Делегатів на Укр. Конгрес у Вашингтоні; 8. вересня на "BASEBALL GAME" Союзової дружини з Шікаго зо Союзовою дружиною в Дітройт;15. вересня на "BASEBALL GAME" Союзової дружини з Росфорд, Огайо, зо Союзовою дружиною в Дітройт; 5. жовтня на зборах Централі Союзових відділів, де в організаційних справах реферував наш гол. секр. п. Галичин; 19. жовтня на ювилейнім бенкеті відділу 341 у Віндзор, Онт., Канада.

Організування нових членів пішло краще в 1940 р. як це було в 1939 р. Зазиви щодо кампанії в конвенційнім році мали свої успіхи.

В останніх чотирьох роках членство в Дітройтських відділах зросло на сотки нових членів. Всі відділи працювали по можности якнайкраще. Полишилися позаді лише відділи 141 і 203. В обох цих відділах є брак відповідних організаційних сил.

Перед минулою конвенцією всіх відділів в стейті Мішіґен було 12. В останніх чотирох роках зорганізовано 5 нових відділів. З цих два розвязано, отже з кінцем 1940 року в нашім стейті є тепер 15 відділів, а саме: 20, 75, 94, 131, 141, 146, 175, 183, 203, 302, 309, 356, 389, 444. До нашої округи зачисляю також відділ 341 у Віндзор, Онт., Канада.

Справа організування нових членів та придержання тих членів при організації, це для нас найважніша проблема. Нам треба конечно старатись, щоб принаймні по великих містах мати постійних організаторів, які працювали не тільки над тим, щоб дістати нових членів, але щоб їх також задержати при відділах.

Д-р А. Т. Кібзей, гол. контрольор У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА У. Н. СОЮЗУ О. Е. МАЛИЦЬКОГО.

Шановні Делегатки і Делегати!

По чотирьох роках праці ми знова зїхались зі всіх закутин Америки і Канади на 20. конвенцію У. Н. Союзу, щоби провірити стан зросту, руху і майна нашої організації, а також виробити пляни на будуче й подбати про дальший розвій У. Н. Союзу.

Як член головної контрольної комісії можу ствердити, що наш Союз за останніх чотири роки не переживав ніяких важних змін, а ріс і розвивався нормальним темпом. Майно й діловодство знаходиться в порядку, про що свідчить наш спільний звіт з чотиро-річної контролі.

Тепер передам Вам в короткій особистий звіт з моєї загальної діяльности як головного урядника У. Н. Союзу. Моя активність у справах У. Н. Союзу по конвенції в році 1937 була така:

В липні 1937 р. я відбув контролю майна й діловодства У. Н. Союзу в осідку організації.

В листопаді я скликав організаційні збори всіх відділів Союзу в Клівленді, щоб заохотити відділових урядників повести більшу кампанію за приєднування нових членів.

В грудні 1937 року головний рекордовий секретар віднісся до мене з проханням переговорити з урядом FIRST CATHOLIC SLOVAK UNION, яка має свій головний офіс у Клівленді, й засягнути інформації щодо спортових дружин для молоді, яких та організація має тепер коло 100. Це я виконав і пересдав своє звідомлення головному секретареві.

З кінцем січня 1938 року я допоміг організаторові п. Загаевичеві створити й перевести в життя молодечий департамент від. 291 в Клівленді. Він має тепер свій активний заряд і гарно розвивається.

1-го лютого того року я знов скликав організаційні збори відділів у Клівленді, де піддав гадку створити загальний комітет всіх місцевих відділів для поширення більшої взаємної активности серед членів для їх власного добра й на користь молоді. Я піддав ініціятиву, щоб такий комітет відділів Союзу створив у Клівленді: 1) школу для молоді для науки української мови, а для старших англійської мови; 2) хор молоді У. Н. Союзу; 3) орхестру-банду молоді У. Н. Союзу; 4) спортові дружини молоді У. Н. Союзу; 5) Союзовий клюб-льокаль, який відповідав би вимогам молоді й старших, де були би книжки, газети, забави ріжного рода і т. п.; 6) мати відповідного інструктора, який міг би повести ту всю роботу.

Один відділ не є всилі виконати ті всі завдання, але потрібно тут кооперації всіх відділів у дотичній місцевості, як теж кооперації екзекутиви чи головного уряду У. Н. Союзу. Лише така активність причинилась би стократно до організування нових членів до У. Н. Союзу.

Цю ініціятиву наші відділи в Клівленді приняли з великим одушевленням та ухвалили передискутувати по своїх відділах способи фінансування такої праці, як також припоручили мені передати до дискусії ту справу головному урядові.

На припоручення головного предсідника я скликав спеціяльні збори від. 260 в Клівленді, й зарядив новий вибір уряду того відділу для усунення непорозумінь, які там панували зпиводу річного вибору урядників.

28-го серпня 1938, на припоручення екзекутиви, я репрезентував У. Н. Союз на 25-літнім ювилею відділу 364 в Клівленд.

14. жовтня 1938, в порозумінню з радною п. Паліводою, я скликав збори молоді в справі спорту та іншої активности для розвою нашої організації.

12., 13. і 14. листопада, я брав участь з рекордовим секретарем п. Галичином в організаційних зборах в Клівленд, Іст Клівленд і Йонґставн, Огайо, як також був присутний і головував на ювилею відділу 334.

4., 5. і 6. грудня я їздив з д-ром Мишугою в справах організаційних до Акрон, О., як також перепроваджував два мітинги в Клівленд. Це було з нагоди протестаційного віча в Клівленд, на якім д-р Мишуга був головним бесідником.

Як член і секретар контрольної комісії, я отримав багато листів і скарг одних членів на других по відділах, які я старався полагодити самий або в порозумінню з екзекутивою У. Н. Союзу.

Також в тім році я полагодив для У. Н. Союзу кілька легальних справ, які переслала мені екзекутива посередно або через Союзового адвоката в Ню Йорку.

З початком 1939 року вирінули такі події в Европі, які глибоко вплинули на стан нашого економічного і політичного життя тут в Америці. Маю на гадці ті події, які скоїлись у Карпатській Україні, на наших західних територіях, що були під Польщею.

Зразу здавалося, що цей моральний удар убє вщент дух наших змагань, а з ним і охоту до якоїнебудь дальшої народньої роботи на еміграції. Та це все скоро змінилось. Наш нарід негайно зорієнтувався і під впливом своїх організацій, а переважно запомогових, вернувся назад до громадської праці з подвоєним запалом, про що свідчить зріст наших відділів і членів.

Як один з головних урядників Українського Народного Союзу, я старався цей новий запал до народньої й організаційної роботи піддержати своєю активністю чи порадою так часто, як на це трапилася нагода чи потреба.

17. вересня 1939 р. я заступав головний уряд У. Н. Союзу на відкритті Українського Союзового Дому на сході міста Клівленд. На цей Дім У. Н. Союз уділив перший морґедж в сумі $8,500.

29. жовтня 1939 р. я був запрошений як представник головного уряду У. Н. Союзу на свято третьої річниці відділу 291 в Клівленді.

19. листопаду 1939 р. покликано мене як головного бесідника на 45-літній ювилей У. Н. Союзу в Ембрідж, Па., на якім також була приявна і брала участь, як представниця Союзу, заступниця гол. предсідника, пані Малевич.

24. листопаду 1939 р. за моїм стараннням відбувся, заходами всіх відділів, 45-літній ювилей У. Н. Союзу в Клівленді, О., на якім був приявний як головний бесідник і представник Союзу, п. Роман Слободян.

В лютім 1940 р. я був покликаний полагодити непорозуміння між членами у відділі 276 в Ембрідж, Па. Ці непорозуміння я полагодив.

В березні я відбув контролю майна і діловодства в осідку Союзу.

В травні я їздив як делеґат від Українських Злучених Організацій до Вашингтону на Український Конгрес.

1-го й 2-го червня переводив святом відкриття Українського Культурного Города в Клівленді.

23-го червня я був головним бесідником на бенкеті 5-тої річниці існування молодечого відділу 180 в Акрон, Огайо.

В липні знова був на контролі У. Н. Союзу в Джерзі Сіті, Н. Дж.

4-го жовтня був бесідником і репрезентував Союз на 1-шій річниці Українського Союзового Дому на сході міста Клівленду.

5-го жовтня був бесідником на святі 30-літнього ювилею жіночого відділу 112 У. Н. Союзу.

10-го й 20-го жовтня скликав спеціяльні Союзові наради в Клівленді в справах організаційних.

2-го листопада провадив організаційними зборами в Йонґставн, Огайо, а на 3-го листопада в Клівленді, на яких був приявний і реферував справи У. Н. Союзу головний рекордовий секретар п. Галичин. 4-го листопада перепроваджував святом Укр. Державности в Клівленді, де також головним бесідником був п. Галичин.

15-го грудня скликав спеціяльні організаційні збори в Клівленді для Союзового організатора, п. Дмитра Білецького.

Отсе була моя активність за останніх чотири роки, як члена головного уряду У. Н. Союзу. А як секретар головної контрольної комісії, я провадив кореспонденцію щодо справ У. Н. Союзу з членами й відділами, а також вів переписку з членами комісії.

Кінчу свій звіт і передаю сердечні побажання делеґаткам і делеґатам на 20. конвенцію У. Н. Союзу, а також головним урядникам, з котрими я мав приємність працювати, включаючи і редакторів наших органів „Свободи" і „Віклі".

О. Е. Малицький, гол. контрольор У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА СТЕПАНА КУРОПАСЯ.

Вповажані Пані і Панове Делеґати!

Як головний контрольор У. Н. Союзу, я разом з іншими контрольорами провірював два рази до року майно, діловодство і організаційне життя У. Н. Союзу і ця моя діяльність є обнята звітом головної контрольної комісії, як окремого союзового тіла.

В місці свого осідку я виповняв ще інші обовязки, звязані з почесним іменем урядника У. Н. Союзу. За ввесь час свого урядування я уважав, що найбільшим завданням урядників У. Н. Союзу є праця в напрямі чисельного зросту членства У. Н. Союзу. Я бачив, що в часі модерних асекураційних метод і збільшеної конкуренції на тому полі, не вистарчить вже доброї волі і посвяти наших відділових урядників і передових членів, а треба постійного організатора членів, чоловіка, який виключно посвятить свій час для зросту У. Н. Союзу.

В порозумінню з іншими головними урядниками і відділовими секретарями я постарався про те, щоб шікаґовська округа мала такого постійного організатора. Ним був п. Дмитро Білецький, який від дня 1. жовтня 1938 року працює у нас постійно над організуванням нових членів. Організаторська праця для У. Н. Союзу є дуже важкою, одначе все таки за час праці постійного організатора в нашому районі, кадри членів У. Н. Союзу в цій місцевости значно зросли. Звичайно, це рівною заслуга деяких відділових урядників, які все дбають про зріст своїх відділів.

Сам я зорганізував молодечі відділи 393 і 398, а разом з організатором ще додатково такі відділи: 415-тий в Шікаґо, 452-гий в Іст Шікаґо, Інд., 437-мий в Джоліет, Ілл., 428-мий в Довнерс Грове, Ілл., і 463 в Сейнт Луіс, Мо. Окремо провадив я кампанію за приєднування нових членів на радіо і в пресі, щоби тим облекшити працю постійного організатора.

Репрезентував У. Н. Союз на ріжного рода народніх чи релігійних імпрезах, а окремо з доручення головної канцелярії заступав У. Н. Союз дня 27. жовтня 1937-го року на 25-літнім ювилею 100-го відділу У. Н. Союзу в Ґері, Інд., дня 5. червня на ювилейному святі 284-го відділу в Іст Сейнт Луіс, Ілл., і в союзовому звязі в Дітройт підчас свята „Лейбор Дей" в 1938 році. В часі відвідин Шікаґа головними урядниками з головної канцелярії я брав участь в організаційних зборах в Шікаґо і околичних містах стейту Індіяна. Спеціяльну увагу посвятив спортовому руховi серед української молоді і наладнав цю справу тим, що підшукав сталого спортового директора в особі п. Осипа Войцеховського, який цеї справи пильнує. За останні чотири роки відвідав всі відділи У. Н. Союзу в Шікаґо, а спільна праця з організатором занесла мене і в подальші місцевости в стейтах Ілиной, Індіяна, Вісконзин і Мізурі.

У виповнюванні своїх обовязків, як головного контрольора У. Н. Союзу в осідку організації, і своїх обовязків як урядника в місці, я у своїй діяльності все стрічався з повною кооперацією інших головних урядників і відділових секретарів по місцях.

А кооперація чи співпраця, це добрий початок успіху, яким може гордитися У. Н. Союз за останні чотири роки, виказуючи дуже високий чисельний і фінансовий зріст. Цей зріст є якраз доброю запорукою Його будучности.

С. Куропась, гол. контрольор У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КОНТРОЛЬОРА РОМАНА Т. СМУКА.

Світла Конвенціє!

Мій звіт, як члена контрольної комісії У. Н. Союзу був відчитаний предсідником контрольної комісії, п. Дмитром Капітулою. Цей звіт правдиво виказує господарку і стан майна У. Н. Союзу з кінцем 1940 року. Як один з членів контрольної комісії, я точно сповняв обовязки, приписані мені союзовим статутом або припоручені мені до виконання гол. предсідником чи гол. екзекутивою. В минулих чотирьох роках я був присутний при кожній контролі, як також на всіх річних засіданнях гол. уряду У. Н. Союзу.

З прибутком членів до Союзу та зі зростом союзового майна, зростає праця і відповідальність гол. урядників в провадженню союзової господарки, тимбільше в таких непевних часах, які ми зараз переживаємо. Тому по своїх сесіях, контрольна комісія брала також участь у спільних нарадах з гол. екзекутивою про важніші союзові справи.

Усі члени контрольної комісії завсігди працювали щиро, та виконували свої обовязки після своїх найкращих сил та знання.

Як гол. урядник У. Н. Союзу, в минулих чотирьох роках, я брав участь у багатьох союзових ювилеях, організаційних зборах, відділових нарадах та підприємствах. Згідно з припорученням екзекутивного комітету, був я 24-го жовтня 1937 р. на 25-літнім ювилею і посвяченню прапорів від. 100 в Ґері, Індіяна. Дня 21-го жовтня 1937 р. я брав участь в організаційних зборах всіх союзових відділів в Шікаґо й околиці. Дня 3-го січня 1938 р. був я на конференції зі стейтовими асекураційними урядниками в справі запомогових братських кас. Дня 6. і 7. лютого 1938 р. був я на зборах союзових відділів у Шікаґо в справі братських кас. На цих зборах були присутні контрольор п. Куропась, гол. радний п. Шпікула і гол. рек. секретар п. Д. Галичин. Дня 9-го лютого 1938 р. був я на зборах всіх асекураційних учасників радились над новим правом братських запомогових кас.

На припоручення головного предсідника У. Н. Союзу, дня 12-го червня 1938 р. я брав участь у ювилейному святі 179. відділу в Ст. Луіс, Мо., а також відбув наради з відділовими урядниками й молоддю.

Згідно з припорученням головного предсідника У. Н. Союзу, дня 28-го липня 1938 р. я відвідав Укр. Громаду і Союзовців в Арнолд, Па., в справі позички на Народний Дім. При нагоді я також мав наради з відділовими урядниками і молоддю.

Дня 7-го листопада 1938 р. був я покликаний урядниками від. 216. на збори, скликані в справі запомогових братських кас. Дня 27-го листопада 1938 р. був я присутний на організаційних зборах відділів 216, 22 й 243. На цих зборах промовляли також п. Т. Шпікула, гол. радний, й організатор п. Білецький.

Дня 14-го листопада 1938 р. вніс я протест проти неправдивих нападів на У. Н. Союз і гол. урядників редактором польської газети в Шікаґо.

На припоручення гол. предсідника У. Н. Союзу, дня 15-го січня 1939 р. брав я участь у святі перших роковин У. Н. Дому в Дітройт, Міш., а при цій нагоді я переглянув книжки, діловодство і будинок народного дому. В місяцях січень, лютий і березень 1939 р. як секретар злучених відділів У. Н. Союзу в Шікаґо, я скликав і був присутний на багатьох союзових зборах в справі 40-літнього ювилею У. Н. Союзу і річних зборів гол. уряду У. Н. Союзу, котрі відбулися того року в Шікаґо, Ілл. Дня 12-го березня 1939 р. я брав участь разом з цілим гол. урядом У. Н. Союзу у 45-літнім ювилею У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл. В місяці травні 1939 р. мені вдалося заснувати в Шікаґо, Ілл., новий союзовий відділ ч. 425, названий по імені ѳ. Григорія Грушки, першого редактора нашого органу „Свободи".

Дня 3-го травня 1939 р. на припоручення гол. предсідника я відвідав відділ 308 в Іст Ст. Луіс, Ілл., в справі грамот і довгу одного суспендованого члена. При цій нагоді я відбув організаційні наради з відділовими урядниками тогож відділу.

Я співпрацював у приготуванню і перепровадженню Союзового дня в Шікаґо й околиці, що відбувся 6. серпня 1939 р. Д-р А. Т. Кібзей, гол. контрольор У. Н. Союзу, був присутний на цім святі і виголосив організаційну промову.

Дня 30-го жовтня 1939 р. брав я участь в організаційних зборах усіх союзових відділів в Шікаґо, а дня 31-го жовтня 1939 р. брав участь в таких самих зборах в Гемонд, Інд. П. М. Мурашко, гол. предсідник У. Н. Союзу, виголосив промови на обох згаданих зборах.

Дня 26-го лютого 1940 р., на припоручення гол. предсідника У. Н. Союзу, я був присутний на річних зборах відділу 176. у Бервсайд, Ілл., де також полагодив кілька справ між членами а відділом.

Згідно з припорученням гол. предсідника Союзу, дня 21-го квітня 1940 р. я відвідав відділ 100 в Ґері, Інд., й був присутний на надзвичайних зборах та розслідив важну справу між членами того відділу. Також мав наради з урядниками молодечого відділу.

Дня 6-го жовтня 1940 р. брав участь у союзових зборах всіх відділів в Шікаґо, а в 8 годині вечером того самого дня був на зборах відділів полудневої частини Шикаґа в справі дитячих грамот та нового права в стейті Ілиной.

Дня 7-го жовтня 1940 р. брав я участь у організаційних зборах союзових відділів з Іст Шікаґо, Інд., й околиці. На всіх згаданих зборах 6-го й 7-го жовтня був присутний і реферував справу грамот гол. рек. секретар п. Д. Галичин.

Крім наведених союзових справ, в минулих чотирьох роках я мав також до полагодження справи у відділах 80, 106, 220, 301 і 393. До мене вдавалися часто відділові урядники й члени в ріжних союзових справах, і я завжди старався бути помічним союзовому членству не лише як гол. урядник У. Н. Союзу, але також як професіоналіст. Завдяки добрій кооперації між головними й відділовими урядниками, союзове членство в Шікаґо постійно зростало, не зважаючи на те, що в минулих чотирьох роках союзовці в нашому стейті переживали дві важніші зміни в асекураційному праві, а саме: знесення братських запомогових кас і зміна грамот молодих членів, котрі осягнули 16 літ життя. Як одна так і друга зміна завдавала багато клопотів відділовим урядникам і припиняла нормальний розвій союзових відділів.

Як головний урядник і секретар комітету злучених відділів У. Н. Союзу в Шикаґо я мав нагоду обсервувати союзове життя та ріжні проблеми відділів. Користаючи з нагоди, я бажав би зробити деякі завваги: частина з молодечих відділів розвивається постійно і вдоволяючо. Батько Союз дивиться на ці відділи радісним оком, але не може він в такий самий спосіб глядіти на ті молодечі відділи, котрі з браку відповідних молодих відділових провідників не розвиваються як слід. Тому старше союзове членство повинно завжди глядіти між українською молоддю за добрим матеріялом на відділових провідників, а знайшовши відповідного хлопця чи дівчину, дати їм всяку поміч і нагоду розвинути їх організаційні здібности.

Організування молоддю в окремі союзові відділи показалося, у деяких випадках, непрактичне, зате згуртування союзової молоді в окреме товариство при старших членах показується в практиці більше успішне. Таке товариство не журиться відділовими фінансами й книговодством, а вживає свій час на чисто товариські активности. Молодечі гуртки при старших відділах зможуть зчасом виробитись так, що будуть достарчати молодих і енергійних провідників.

Дякую п. делеґатам минулої конвенції за вибір мене до контрольної комісії. Вам пані й панове делеґати 20-тої конвенції дякую за вислухання мого звіту, а вкінці дякую всім членам головного уряду за співпрацю і довіря, яким вони мене нагороджували підчас мого урядування. Чуюся дуже щасливий, що мав нагоду в минулих чотирьох роках служити Батькові Союзові й його членам.

Роман І. Смук, гол. контрольор У. Н. Союзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО ТАРАСА ШПІКУЛИ.

Шановні Делеґатки й Делеґати 20. конвенції У. Н. С.!

Мої обовязки головного радного я виконував впродовж чотирьох років згідно з статутом У. Н. Союзу, та робив ту працю, яку вважав корисною для добра і зросту У. Н. Союзу.

Був я на трьох річних засіданнях гол. уряду У. Н. Союзу.

В моюму окрузі по відділах У. Н. Союзу панує згода і порядок. Отже не було взагалі потреби їхати і полагоджувати якісь неточности.

На запрошення відділового уряду був я приявним в квітні 1937 р. на ювилейному святі від. 120. На тім святі зложив я щирий привіт і побажання в імені гол. уряду У. Н. Союзу для відділу і заклинав усі члениці цього відділу організувати молодь в ряди У. Н. Союзу.

Будучи на зборах відділів 216 й 243 в справах організаційних, я при цій нагоді закликав також урядників і членів згаданих відділів, щоби вони постарались зорганізувати молодечий відділ у своїй околиці. І дійсно моя просьба сповнилася, бо 30. квітня 1937 р. повстав молодечий відділ 222 при помочі сдвимох Союзовців у Вест Пулман, Ілл.

На запрошення уряду від. 216. був я приявний 26. вересня 1937 р. на 18-літнім ювилею. З приводу цього ювилею зложив я привіт і побажання від гол. уряду У. Н. Союзу для відділу. Також закликав я всіх до активности й праці для добра свого відділу й У. Н. Союзу.

Дня 21. жовтня 1937 р. був я на організаційних зборах, на яких були зібрані урядники й члени відділів У. Н. Союзу з Шікаґо і околиці. Головним референтом на тих зборах був гол. секр. п. Д. Галичин.

На припоручення екзекутиви У. Н. Союзу і на запрошення відділового уряду, дня 24. жовтня 1937 р. був я на 25-літнім ювилею і посвяченні прапорів від. 100 в Ґері, Інд. Там я зложив привіт в імені гол. уряду У. Н. Союзу і закликав всіх зібраних організувати українську молодь до У. Н. Союзу.

На запрошення відділу 335 У. Н. Союзу в Вест Гарвей, Ілл., був я приявний на відкритті Народного Дому 7. листопада 1937 р. Закликав я всіх зібраних до єдности й спільної праці в їх власній новонабутій домівці. Також говорив я про У. Н. Союз.

На повідомлення гол. канцелярії У. Н. Союзу, та в порозумінню з гол. контрольорами, п. Р. Смуком і п. С. Куропасем, ми скликали в Шікаґо загальні Союзові збори в днях 5. і 6. лютого 1938 р. На зборах був приявний гол. рек. секр. п. Д. Галичин та реферував справу відділових кас.

Дня 23. жовтня 1938 р. був я приявний на посвяченні прапора від. 106 У. Н. Союзу. Зложив привіт в імені У. Н. Союзу та апелював до всіх зібраних Союзовців бути активнішими супроти батька Союзу.

Дня 14. листопаду 1938 р. був я в урядниць від. 216 У. Н. Союзу, щоб провірити вістку, донесену мені кількома членами того відділу, що у Сестрицтві приходить до розподілу відділової каси. Віл урядників я довідався, що донесення було правдиве і що 17. листопада 1938 р. мають відбутися надзвичайні збори в цій справі. Тоді я порозумівся з гол. контрольором п. Р. Смуком, і дня 17. листопада поїхали ми оба на збори згаданого відділу, з тим наміром, щоб занобігти цьому розподілові відділової каси. Одначе наша приявність на тих зборах була безкорисна.

У порозумінню з гол. контрольорами, п. Р. Смуком і п. С. Куропасем, скликали ми організаційні збори відділів 222, 243 і 216, 27. листопада 1938 р. Ці відділи льокуються на Вест Пулман, Ілл. На збори зійшлися майже всі члени згаданих відділів. На тих зборах я говорив про У. Н. Союз, а також у тій справі говорили гол. контрольор п. Р. Смук і п. Д. Білецький, Союзовий організатор.

(Дальше буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Ювилей хору „Думка".

Дня 18. травня б. р. відсвяткувало високопатріотичне громадянство Дітройту рідке свято — 15-літній ювилей славного хору „Думка", та його постійного управителя - основника, п. Івана Атаманця.

Мені припала велика честь і щира радість бути присутним на цьому ювилеї, опісля на бенкеті, а в кінці і на забаві, і я... „пообертав" моїми понад 200 „фунтами".

Спробую передати все, як воно було:

Ювилейний Концерт.

Концерт відбувся пополудні у гарній, просторій, акустичній галі Народнього Дому. Галя ще не викінчена, але як зачуваю, всі завзято працюють над способом, як гроші роздобути і скоро її докінчити.

А що між нашими дітройтчанами є багато енергійних, грошевитих і добрих людей, то вважаю за факт майже доконаний, що галю внедовзі прекрасно викінчать, а тоді всякі наші імпрези будуть уже відбуватися у нашій власній галі.

Ми, себто адв. Іван Кузь і я, щойно прибули з Гарісбурга його новою, шалено скорою „кобилою", що гнала по 110 миль на годину... Говорю правду, яку підтвердять ще 2 свідки, що разом з нами їхали, і які, таксамо, як і я, потихо на скрутах „молилися", билися в груди, каялися за гріхи і „жалували", що за низько „іншуровані"...

Входимо оба на галю „несподівано", бо нас (головно мене) ніхто не сподівався. Сідаємо в перших рядах, беремо ювилейні програмки і переглядаємо багату і ріжноманітну програму концерту, що складалася з 12 точок, між якими були композиції Лисенка, Кошиця, Артемовського й інших.

* * *

На сцену виходить поважно, здисципліновано хор „Думка" і стає на призначені місця. Всі у народніх строях, одні мов писанки, другі як маковий цвіт... Зібрана публика зривається на ноги. І стоячи, довго хорови риплескує.

По цьому наперед хору виходить адв. Іван Панчук і гарними, щирими словами представляє зібраній публиці хор і його заслуги.

Пізніше, цей самий адвокат, завваживши мене між публикою, попросив мене вийти на сцену і щось від себе сказати, а при тому, разом з панею Королишин - Цимбалістою (відомою співачкою) роздати хорови і дириґентови ювилейні відзнаки у виді золотої арфи, з написом „Dumka". Ми цю гідність радо виконали, за що й нас цими відзнаками обдаровано, та ще й бувшого, дуже активного адміністратора хору.

Врешті вийшов на сцену „самий" п. Іван Атаманець; тихо, тихесенько, зворушений, приблідлий. Обкинув оком зібрану публику: хто то прийшов послухати їх, а... кого нема?

На салі і сцені чути, як мушка бренить і як серця бються...

Враження з концерту.

Враження з цього концерту залишаться в памяти і серцях на довгі роки у всіх тих, що на цьому концерті-святі були. А ці, що не могли бути, хай цього щиро жалують. Головно хай жалує цього Впов. Проф. Ол. Кошиць, якого не лише хор, його дириґент, але і вся публика дуже хотіли на цьому ювилеї бачити. Та професор нажаль дійсно не міг приїхати! Я певний, що мав би був (як і ми всі!) велику радість з кожної виконаної точки, між якими його композиції і „аранжеровки" заняли майже половину програми.

Ввесь хор, всі солістки і солісти були знаменито успосіблені. Ніхто не ставав „на пальці" при високих тонах (щоби його „перемогти"), а всі співали легонько, дзвіночками...

Пані Надя Атаманець відспівала з великою експресією, чистою інтонацією, „срібнодзвінно" — „Там за тихим за Дунаєм". Спів бадьорий, без найменшого напруження, виразне кожне слово.

Пані Рихлівська (сопран) і п. Зола (тенор) були знаменитими у пісні „Владико неба і землі" Голос пані Рихлівської „хапає" за серце таксамо, як колись голос блаженої памяти Рубчакової. Голос її, це... шовкова ниточка, звук челя. Пан Зола дуже добре атакував високі ноти у „Владико неба і землі" — „Страшному суді". Голос дуже милого тембру і слухається його з приємністю.

Бадьоро з ним „держався і не давався" (в „Страшному суді") п. М. Труш (барітон).

В "Carry Me Back To Old Viginny" солістками були пані: Оля Догань і Анна Бартманович, які гідно зарепрезентували хор „Думку". Голоси у них свіжі, молоді, знаменито „зливалися", і один другого „не закривав".

А молоденька Олеся Рихлівська оказалася гідною наслідницею мамусі. Співала сольо в „Трембіті" — наслідуючи флейту-сопілку.

Замкнувши очі, я мав враження, що чую і виджу, як під „смеречином" сидить гуцулик і „желісно" виграє на сопілчині...

Не буду задержуватися над кожною точкою програми зокрема, бо всі були виконані з великим артизмом і любовю, за що належиться зложити на руки пана Атаманця лавровий вінець з „похвал і вдячности"!

„Фаерверком" в програмі було виконання пісні "Oh! Susanna"! Так бравурно і „зальотно", що я, слухаючи цеї пісні — „забувся" і (вибачте за слово) — „вщипнув" мойого сусіда... в лікоть...

Моя просьба до хору і пана Атаманця:

Не чуйтеся „ювилятами", „не сідайте" на лаври, працюйте далі, як досі: щиро, віддано, а суспільність вашу працю належно оцінить!

Честь Вам і Слава!

Друга часть свята — Бенкет.

Було би великою кривдою і нетактом промовчати бенкет. Він же був доказом пошани для Ювилятів.

Бенкет відбувся таки в „Народньому Домі" в долішній галі. Всі столи „вгиналися" від — „яствія і питія", публики повнісько, так, що треба було два рази столи заставляти.

Хор „Думка" примістився на сцені, тамже „підкріплювався", веселився і вислуховував найвищих слів похвал і подиву.

Пан адв. Ів. Панчук, яко "Master of Ceremonies" — держав всіх в дуже веселому настрою. Він володіє дуже добре обидвома мовами: українською і англійською, говорить все спокійно, стримано — „не роздираючи" на собі ні „камізельки" ні „волосся" з голови...

Вміло, дуже делікатно переплітає свою мову тонким жартом.

А тепер, хто витав Ювилятів?

Телеграми: губернатор міш. стейту Murray D. Van Wagoner, проф. Ол. Кошиць, Укр. Жіноча Ліга ч. 16, Конвенційний Комітет Укр. Нац. Молод. Ліги, делегати 20. конвенції У. Н. Союзу Канади і Міш. стейту, Корпорація Укр. Роб. Дому Дітройт, Союз Українок ч. 5., Укр. Молод. Хор „Трембіта", Клюб Аркас ч. 200 U. W. A., Укр. Мішіганська Ліга, С. Пилипчук і П. Слобода, Jackson Mich., О. Явний, гром. Лупінецькі.

Листи: Жіноч. Демокр. Клюб, Гемтремк, Міш.; Відділ У. Р. Союзу ч. 272; Золотий Хрест ч. 34; Союз Українок Америки ч. 23; Золотий Хрест ч. 14; Сестр. св. Анни при Прав. Громаді; ОДВУ ч. 4; Відділ У. Р. Союзу ч. 90; Заряд жін. тов. „Просвіта", Норт Дітройт; Демократ. Клюб, Гемтремк, Міш.; Укр. прав. церква св. Володимира, Віндзор, Канада; Тов. „Просвіта", Віндзор, Канада; Жіноче Тов. ім. Л. Українки, Віндзор; Укр. Жіноцтво (Civic Center), Дітройт; П. Сікорський, дириґент, Дітройт.

Устні привіти: Edward J. Jeffries Jr., майор м. Дітройту, Edward Werner, б. дириґент симфонії Міш. Театру; Paul Deac, муз. критик Дітройт "Free Press"; Clara E. Starr, Prof of Music; Florence Cassidy; адв. Іван Кузь; адв. Іван Яців, Віндзор; о. Степан Побуцький (гр.-кат.); о. Іван Бойко (гр.-прав.); д-р Амврозій Кібзей; д-р Максим Мельник; Микола Шустакевич і Василь Довгань від радіогодини; Павло Дуда, Віндзор; Оля Блажовська, учителька; Тим. Починок, редактор; Степан Фік, редактор; Т. Гаврилюк; Марія Бек; Іван Тимошик; Теодор Заребський; Степан Присташ; Михайло Рихлівський, голова хору „Думка".

При кінці подякував всім п. в. Атаманець. Дякував більше серцем, бо словами зі зворушення не міг — розплакавшись, згадуючи неприсутнього проф. Кошиця...

Дуже можливо, що я когось пропустив, так прошу вибачення.

Закінчення — Забава.

По бенкеті усунено скоренько зі салі (де бенкет відбувався), всі столи і крісла — на сцені засіла „музика" і... понеслись ріжні „скочні" мельодії.

Щоб хто і як не був до танцю „диспонований", то при такій музиці самі ноги „тягнуть" у танець.

І потягли нас багатьох у танець не лише наші „рідні" ноги, але і дуже гарні пані і панночки.

Я бачив поважного адвоката Яціва, як „обкручував" якусь гарну, струнку панночку. І я рівнож не втерпів, а пішов кілька разів у танець з панями: Атаманцевою, Рихлівською і панною Бек.

З панею Рихлівською закінчив нашим „хлопським" танцем, при чому пані Рихлівська „вітром" обертались, як молоденька панночка.

По мені танцював з нею адв. Кузь, а танцював так, що не знаю, чи найкращий буковинський „леґінь" міг би його „збітувати"?

Мій танець при нім — це ніщо — „люфт"...

До кінця забави я не добув, бо „витягли" мене добрі приятелі — і я мав це тоїсамої ночі відїхати. Але думаєте відїхав? Ні — спізнився. А на другий день — другий раз! І щойно за третим разом в останній хвилині зловив „трен".

І хотяй нині вже місяць, як вся та „церемонія" в Дітройті відбулася, а мені це все ще так бренить в ухах і души, як би воно щойно вчора було!

Михайло Голинський,
оперовий артист.

РОСІЙСЬКА СТОРОЖА НА НІМЕЦЬКО-РОСІЙСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

Віктор Купченко.

НАЧЕРК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТИ В КАНАДІ

(Ця стаття була призначена до ювилейного числа канадійського часопису „Українські Вісти").

Автор цеї статті, Віктор Купченко, у скромности своїй не згадав ні словом про себе, хоч його вірші та повідання відомі нашій читаючій публиці від ряду літ.

Віктор Купченко уродився в селі Бергометі, в кіцманецькому повіті на Буковині. До Канади приїхав молодим хлопцем у 1911. році. Його першою літературною спробою був гумористичний вірш у великоднім числі „Канадійського Русина" в 1917. році. Від того часу Купченко був частим гостем на сторінках української преси в Канаді та в ріжних наших календарях. Його поезії та оповідання відзначаються чистотою мови, легким віршом, а особливо ніжностю. Його різдвяні та великодні вірші мандрують з року нарік по українській пресі в Америці, колись у Галичині, а навіть у далекій Манджурії.

Найновішою і одною з найкращих поем Віктора Купченка, це „Мій заспів у 50-річчя наших піонірів", що появився в Календарі „Української Родини" (Мондер), на рік 1941.

* *

З причин, зазначених вже на вступі цеї статті, літературна творчість української канадійської іміграції не дуже багата. Збагатилась вона значно з приїздом повоєнної іміграції, між якою було вже більше людей з вищою освітою.

В цій статті автор старався зібрати в першій мірі якнайбільше інформаційного матеріялу. Самозрозуміло, що до повного огляду літературної творчости ріжного роду творів, требаб подати також бодай короткі життєписи авторів, ну й занятися розбором, аналізою їхньої творчости. Житеписів наших авторів нема напечатаних, а зібрати їх —вимагає багато часу й праці. Поділ, розбір та докладна оцінка літературної творчости належить до літературної критики, а це не було метою цеї газетної статті.

Годиться завважити при цій нагоді, що в нас вже віддавна відчувається брак літературного журналу, або хоч постійного літературного відділу в нашій тижневій пресі. Там, у гарті фахової літературної критики, автори бачилиб оцінку своїх творів, а читаюча публика моглаб виробити собі літературний смак, про що тепер годі й говорити.

Та заки тутешні українські робітники пера віднайдуть себе, заки діждемось літературного відділу в пресі, або й окремого журналу, нехай біля підсумок з ріжних ділянок нашого життя стане й оцей начерк як доказ, що не мовчала й наша муза в останнім півстолíттю в цій прибраній вітчині. — **Редакція „У. В.".**

I.

Пятьдесять років тому почали приїзджати до Канади українці головно з Галичини, менше з Буковини і мале число з Великої України. Перші наші еміґранти то були люди села, в своїй масі мало образовані або й неписьменні. Приїзджали вони сюди як прості зарібники або як рільники.

Чужий край, чужа мова, чужі люди, відмінні обставини, інші звичаї, гостре підсоння й дика природа мали величезний вплив на наших перших поселенців. Люди, що поза свій повіт звичайно ніде не виїздили, що довгі покоління жили сільсько-родинним життям і нараз опинилися в такім далекім світі, не могли такої рантової й прикрої зміни не відчути дуже гірко в своюму серці. І той народ, не знаходячи іншої полекші, почав виливати свою тугу в пісні — хоч невибагливій, але щоросердній. За приклад нехай послужить ось така пісня весільна, створена на новім ґрунті, в Канаді, тугою наших перших переселенців:

Ой чому, чому нашій молодій
Так далеко від дому
Віночок плетуть, на голов' кладуть,
А заспівати нікому?
Ні тата-мами, брата-сестрички,
Ані роду немає,
Лиш сама одна, як та билина,
Сльозами ся вмиває...
Далекі шляхи, ніяк перейти
До тата і до мами:
Вони у дому — в рідному краю,
А доня за світами...

Або ще одна пісня, також весільна, повна туги за родиною в ту врочисту хвилину весільну:

Теклюню, Теклюню,
Як тобі здається —
Тато-мама в краю,
А ти віддаєшся?

Як би мама знала,
Що в тебе весілля,
То би приїхала
Шіфов на подвіря.

Шіфов на подвіря,
А кіньми до хати,
Тай стала би доню
Свою дарувати.

Оці пісні, а їх мабуть є багато більше, створили немов би вступ до української словесної творчости нашого народу в Канаді.

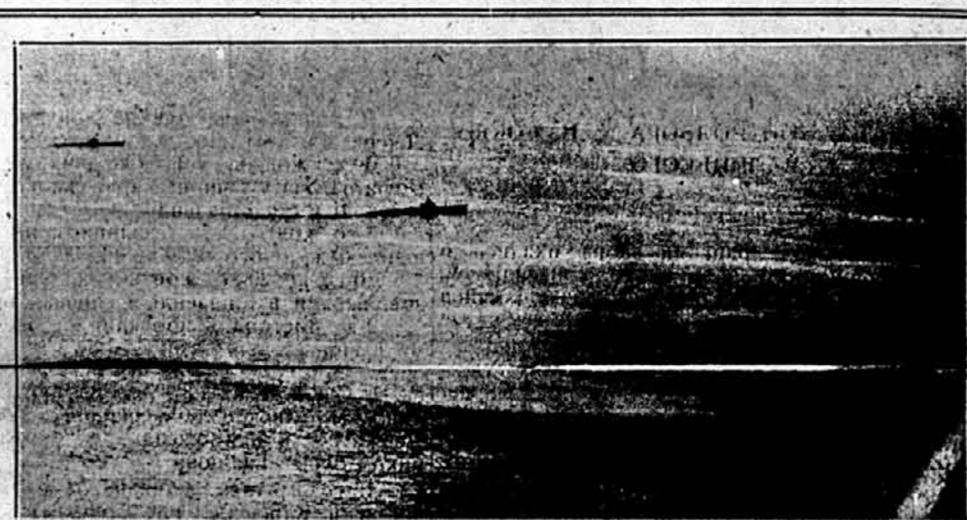
(Дальше буде).

ВОЄННА ЦІЛЬ ДЕМОКРАТІЙ

Дороті Томпсон, відома журналістка, що від розпочаття війни попирає словом і письмом аліянтську справу і заступає погляд, що Злучені Держави повинні взяти активну участь у війні, одержала недавно на університеті МекҐил в Монтреалі почетний титул „доктора літератури". При тій нагоді виголосила вона промову до студентів, що саме кінчать цього року згаданий університет. Темою її промови була „воєнна ціль демократій".

У своїй бесіді Дороті Томпсон підкреслила, що першим стремлінням демократій у війні є, „щоби лиш пережити", а найважніше воєнне питання є „хто виграє світову революцію". Гітлера, сказала вона, можна лиш успішно поборювати, коли підніметься безпосередню офензиву в ділянці ідей. Ясні цілі мусять бути: „інтернаціональні в їхній природі й абсолютно щирі в їхнім намірі заложити дійсно нове інтернаціональне людське стоваришення".

Ми мусимо шукати за спільним осередком, казала вона, який буде опиратися на принципах, а не особистостях, в якому ми всі зможемо скоординувати і злучити наші стремління, казала вона студентам на кінці своєї промови, яке є перед ними. Воно перевищає війну. Це є завдання основної відбудови духа і цілей демократії і свободи. „Історія моєї ґенерації є історією втраченого раю. Ваша історія мусить бути історією новонайденого раю", заявила Ророті Томпсон.

ШУКАЮТЬ ПО МОРЮ. Вид з повітря на підводні човни, що обшукують води довкола Портсмуту, стараючися найти підводний човен „О-9", що став жертвою якогось нещастя.

Д-р Г. Г. Скегар, (Сан Франціско, Каліф).

Прецікаві Українці в Сан Франціско

I.

Тамошні жителі є здорові і довго живуть; пошестей заразливих трапляється дуже зрідка: звичайно коли білі люде занесуть. Европейці, які там живуть стало, мають наклін слабувати на цинґу, причиною якої мало би бути забагато спання зимою і також недостача харчів зо свіжих ярин.

Мороз там не дуже страшний: це ніщо, коли молоде хлопя сидить голим тілом на снігу, при 55 ступнях морозу, і взуває чоботи, та ще й не квапиться, а проте не кашляє. Загально там не перестуджуються. Однак буває інтересна слабість та ще інтересніший лік: перед весною, коли сніг топиться, від сонця, буває дуже ясне світло і від цеї надзвичайно ясности багато людей (мущини звичайно) сліпнуть на очи на якийсь час (тиждень або й більше). Европейці сліпнуть так само як й автохтони. Лічення цеї слабости є дуже оригінальне: запускається в око жіночого молока три рази на день. Молоко мусить бути свіже і не сміє бути в ніякій посудині, а прямо з грудей в око. І це вилічує очі дуже добре.

Підгірний на хвилю попав в задуму.

А чи подибали ви будьякого словянина там на далекій півночі? — запитав я.

Так, припадково стрінувся з Мельником з Едмонтону на однім відрубнім острові в склепі „Гудсон Бей", куди привіз шкіри на продаж, — відповів Підгірний. Ми говорили собі, поміняли́сь книжками і газетами, — але вже більше не стрічалися.

Якжеж ви дісталися до Америки? — спитав я.

То також була не така легка справа — відповів п. Підгірний. В 1923. році, коли останній корабель відходив від островів, а море Берінґа почало покриватися тонкою верствою леду, я відплив через Камчатку і Японію до Шанґгаю. Тут перебув шість місяців, але що в краю панував повний неспокій і анархія, тому я постановив виїхати до Америки. Ще зо Владивостока я мав при собі польський і український пашпорт. Приїхав до Америки і довідався, що Америка не приймає тих пашпортів, тому поїхав я до Мексико. Але на моє нещастя в Мексико панувала революція в той час. Тому я виїхав до Центральної Америки, до Ґватимала. Тут перебув 6 місяців, а як довідався, що в Мексико спокій, то поїхав знов до Мексико. Тут пішов до американського консуля і дістав позвіл поїхати до Америки.

В Сан Франціско застав я багато старих знайомих, а також і нових українців, що перейшли сюди жити на стало. Застав також т о в а р и с т в о „Просвіта", в котрім д-р Гриць Данис був предсідателем, а товариство начислювало до 50 членів. Це товариство давало концерти, вистави, пікніки, сходини, представлення, а гроші з цих підприємств висилало до старого краю на культурні цілі.

Звідси (зо Сан Франціско) я ще раз був поїхав до Аляски до золотих майн, але відколи повернув, то вже стало сиджу в Сан Франціско. Громадян Данисів уважаю за своїх рідних, бо пережив з ними довгі роки, як рідний брат з братом.

Сан Франціско я полюбив, бо є це найкраще місце в Америці на заробіток для бідного чоловіка. Відтак ці гори, на яких побудоване місто, також мають якусь таку приманчивість, що не можу без них жити. А всеж маю задушевну амбіцію поїхати ще раз до рідного краю, де я уродився, та поглянути оком по Галичині й Буковині. Потім буде мені й смерть мила!

II.

Є моменти в житті людини, коли вона хоче розгорнути сторінки цікавої книжки, або послухати оповідання якоїсь бувалої людини, яка багато в своїм короткім житті пережила, а відтак уміє це переповісти своєму слухачеви. І чи слухаємо чужої історії, чи читаємо в книжці про якусь займаючу подію, нераз мимоволі бажаємо, щоб ми могли були пережити те само, що чуємо чи читаємо.

Я мав таке саме враження, коли одного теплого та спокійного вечора сидів й слухав історії життя пані Теклі Данис. Багато історій чув я у своїм житті, але дуже мало коли хотів я самий переживати ті історії. Однак цього разу я дійсно бажав пережити те, що пані Данис оповідала.

Пані Текля Данис

Текля Куцівна, замужна за д-ром Грицем Данисом (Данищуком), родом з Киева, але виросла і виховалася у Львові і Відні. Середну школу кінчила у Відні, а також й була на практиці у дентиста в цім місті. Згодом переїхала до Львова, відтак до Перемишля, де продовжала дентистичний завід.

В 1908. році приїхала до Америки, вперед до Ню Йорк Сити, а відтак переїхала до Берклей, Каліф., де вийшла замуж за д-ра Гриця Даниса.

Муж її, Гриць Данис (Данищук), родом з Сопіва, Галичина, приїхав до Винніпеґу в 1903. році, а за місяць був уже в Гейворд, Каліфорнія. Вислав його сюди Ґеник, котрий рівнож збирався приїхати з цілою родиною до Каліфорнії, але з якоїсь там причини не виконав цього пляну. Ґеник знав про цю місцевість від першого українця в Каліфорнії, Аґапія Гончаренка (про нього буде окрема стаття). Він пробував намовити якнайбільше українців, щоб сюди приїздили та поселювалися селом, біля себе. Гриць Данис дався намовити й прибув до Гайворд, де вже застав (у Гончаренка) В. Сиротюка, Т. Ферлея, Мих. Ферлея, Мирослава Стечишина і Краківського.

Гончаренко мав добру думку, бажаючи оснувати українську оселю в Каліфорнії, стягнути тамтуди якнайбільше українців і подбати про сільсько-господарський добробут такої кольонії. Та сталось щось непередбачене й ті заміри не увінчалися успіхом. Сама перша „Кооператива" не пішла. Мабуть неуспіх був у тому, що „Кооператива" не мала відповідного капіталу, ані досвідченої сили, яка малаб вести торговлю бизнесовим способом, як це практикується в Америці. А можна було мати успіх українцям, коли духобори мають повний успіх зо своїми підприємствами в Брітіш Колюмбії.

Через ту першу невдачу, як теж ізза браку громадського життя, до якого українські переселенці привикли в краю, наші перші піоніри покинули в 1906. році Каліфорнію та переїхали до Канади. Тільки оден з цьої групи (Михайло Ферлей) остався в Каліфорнії. Гончаренко лишився сиротою на фармі. Тільки десь колись відвідували його українці зо Сан Франціско.

В часи (1908. року) в Сан Франціско вів дентистичну практику д-р Василько з Черновець (рідний брат барона Василька). Пані Данис познайомилась з ним, а пізніше помагала йому в офісі. Він то власне почав намовляти її, щоб вона пішла до школи в Сан Франціско, скінчила дентистику, а потім пішла з ним до спілки. Замісць неї, пішов до школи її чоловік і в 1916. році відчинив свій дентистичний офіс, в якому практикував аж до смерти (1932. р.). Помер теж і д-р Василько. Син його, на 11-тім році життя, оженився вперше, а коли мав 16. років розвівся з жінкою і оженився другий раз з жінкою, яка мала тоді 42 роки.

(Кінець буде).

ГЛУМЛИВА ЦЕРЕМОНІЯ.—Поляк, що перевіз цю світлину з Польщі за границю, каже, що вона представляє, як німецькі жовніри насміваються з релігії. Мовляв, сцена відбувається перед польським костелом у Хемі. Жовніри оділися в священика й церковного слугу. На доказ, що це глум з релігії, поляк звертає увагу на усміхнені облича глядачів.

ЗАСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСЬКОГО КЛЮБУ В ВАРШАВІ

Дня 21. квітня, в другий день Великодніх Свят, заходом деяких рухливіших громадян, а саме: м-ра І. Коровицького, культурно-освітнього референта при УДК, представниць Жіночої Секції Сі. Лукащевич та представника Секції письменників і мистців м-ра Б. Ольхівського, відкрито Український Товариський Клюб. Заснування клюбу, як на варшавські відносини, це неаби яка подія. Призначення такого Клюбу найперше те, щоб на свому терені наблизити ріжні групи, чи навіть особи, які й на варшавському терені взаємно „бойкотують". Відкриваючи клюб м-р Б. Ольхівський у довшій промові змалював значення цієї нової станиці, особливо в теперішних часах, коли нераз приходиться забиратися до якоїсь праці, а не знати ближче людей. Товариські клюби є покажчиком товариської культури громадянства, вони є чинником консолідації, вони теж нераз ставали зародком і джерелом поважних суспільних рухів. Після промови м-ра Ольхівського, присутні (яких зібралося поверх 60 осіб) у надзвичайно теплій і дружній атмосфері провели перший вечір, аж поки не прогнала їх поліційна година.

ТАРЗАН, ч. 337. Безпощадний Юґту.

Том, за яким гналась молода малпа, щоб піймати його в свої лабети, цілий час біг вколо, щоб в той спосіб від малп втекти.

Він хотів тим бодай відложити фатальний конфлікт, який, після його власного переконання, мусів закінчитись для нього смертю.

Але ця його втеча в очах малп була власне доказом, що Том вже покорений. Зате мала малпа, розюшилась так, що конче хотіла схопити сама Тома.

Лісовий малий хижак тепер взявся на спосіб і перебіг поляну з другого боку, щоб в той спосіб заступити Томови дорогу.